

NÁVRHY GENERÁLNEJ ADVOKÁTKY

JULIANE KOKOTT

prednesené 13. marca 2008¹

I — Úvod

1. Tento návrh na začatie prejudiciálneho konania podaný zo strany Cour de Cassation (Francúzsko) je dôsledkom stroskotania tankera Erika v roku 1999 na brehoch Bretónska. Ťažký vykurovací olej, ktorý unikol pri stroskovaní, znečistil medzi iným aj pláže obce Mesquer (ďalej len „obec Mesquer“), ktorá teraz žiada náhradu škody od podnikov skupiny Total.

2. Súdnemu dvoru boli predložené otázky týkajúce sa výkladu smernice Rady 75/442/EHS z 15. júla 1975 o odpadoch² (ďalej len „rámcová smernica o odpadoch“). Na úvod je potrebné vysvetliť, či ťažký vykurovací olej môže byť považovaný za odpad alebo či sa

môže stať odpadom v dôsledku stroskotania. Tiež je položená otázka, či podniky skupiny Total musia znášať náklady odstránenia znečistenia ťažkým vykurovacím olejom, pretože vyrobili ťažký vykurovací olej, ktorý unikol, a zariadili jeho dopravu tankerom.

3. V tejto súvislosti je potrebné mať na mysli, že Francúzsko je zmluvnou stranou Medzinárodného dohovoru z 29. novembra 1969 o občianskoprávnej zodpovednosti za škody vzniknuté v dôsledku znečistenia ropnými látkami³ v znení protokolu z roku 1992⁴ (ďalej len „dohovor o zodpovednosti“) a Medzinárodného dohovoru z roku 1971 o zriadení Medzinárodného fondu na kompenzáciu škôd vzniknutých v dôsledku znečistenia ropnými látkami v znení protokolu z roku 1992⁵ (ďalej len „dohovor FIPOL“).

¹ — Jazyk prednesu: nemčina.

² — Ú. v. ES L 194, s. 39; Mim. vyd. 15/001, s. 23, naposledy zmenená a doplnená, pokiaľ ide o body týkajúce sa tohto konania, rozhodnutím Komisie 96/350/ES z 24. mája 1996 (Ú. v. ES L 135, s. 32; Mim. vyd. 15/003, s. 59). Teraz konsolidovaná smernicou 2006/12/ES Európskeho parlamentu a Rady z 5. apríla 2006 o odpadoch (Ú. v. EÚ L 114, s. 9).

³ — Nemecké znenie v nemeckom Bundesgesetzblatt 1975 II s. 305.

⁴ — Protokol bol uverejnený v Ú. v. EÚ L 78, 2004, s. 32. Úplné znenie dohovoru v angličtine je možné nájsť na <http://www.iopcfunds.org/npdf/Conventions%20English.pdf>.

⁵ — Protokol bol uverejnený v Ú. v. EÚ, L 78, 2004, s. 40. Úplné znenie dohovoru v angličtine je možné nájsť na <http://www.iopcfunds.org/npdf/Conventions%20English.pdf>.

II — Právny rámec

A — Uplatniteľné medzinárodné dohovory

4. Na úrovni medzinárodného práva sa prejednávanej veci týka najmä dohovor o zodpovednosti. Tento dohovor bol ratifikovaný 24 členskými štátmi, ale nie Spoločenstvom.⁶

5. Článok III dohovoru o zodpovednosti obsahuje ustanovenia o zodpovednosti za škody spôsobené znečistením mora ropnými látkami:

„1. Okrem prípadov ustanovených v odsekoch 2 a 3 je vlastník lode v čase havárie, alebo ak havária pozostáva z radu udalostí, v čase prvej z týchto udalostí, zodpovedný za akékoľvek škody vzniknuté znečistením, ktoré spôsobila táto loď v dôsledku tejto havárie.

2. Vlastník nezodpovedá za škodu, ak preukáže, že škoda vzniknutá znečistením:

a) vznikla v dôsledku vojnovnej akcie, nepriateľských akcií, občianskej vojny, povstania alebo prírodného javu výnimočnej, nevyhnutnej alebo neodvratnej povahy; alebo

b) bola spôsobená tretou stranou činom alebo opomenutím s úmyslom spôsobiť škodu; alebo

c) bola spôsobená nedbalosťou alebo iným nesprávnym postupom ktorejkoľvek vlády alebo iného orgánu zodpovedného za údržbu svetiel alebo iných navigačných pomôcok pri výkone tejto funkcie.

3. Ak vlastník preukáže, že škoda vzniknutá znečistením je úplne alebo čiastočne dôsledkom konania alebo opomenutia s úmyslom spôsobiť škodu osobe, ktorá utrpela škodu, alebo výsledkom nedbanlivosti takejto osoby, vlastník môže byť úplne alebo čiastočne oslobodený od svojej zodpovednosti takejto osobe.

4. Žiadnu žiadosť o kompenzáciu škôd vzniknutých v dôsledku znečistenia nie je možné vzniesť voči vlastníkovi lode iným spôsobom, než v súlade v týmto dohovorom. S výhradou odseku 5 tohto článku

6 — Podľa http://www.imo.org/includes/blatData.asp/doc_id=693/status.xls, k 5. marcu 2008, boli zmluvnými stranami tohto dohovoru Belgicko, Bulharsko, Dánsko, Nemecko, Estónsko, Grécko, Španielsko, Francúzsko, Írsko, Taliansko, Cyprus, Lotyšsko, Litva, Luxembursko, Maďarsko, Malta, Holandsko, Poľsko, Portugalsko, Rumunsko, Slovinsko, Fínsko, Švédsko a Spojené kráľovstvo, ale nie Česká republika, Rakúsko a Slovensko.

nie je možné vzniesť na základe tohto dohovoru alebo iným spôsobom žiadnu žiadosť o kompenzáciu škôd vzniknutých v dôsledku znečistenia voči:

- a) zamestnancom alebo zástupcom vlastníka alebo členom posádky;
- b) lodivodovi alebo akejkoľvek inej osobe, ktorá poskytuje lodi služby bez toho, aby bola členom posádky;
- c) akémukoľvek nájomcovi (nech je akokoľvek opísaný, vrátane nájomcu prázdnej lode), manažérovi a prevádzkovateľovi lode;
- d) akejkoľvek osobe, ktorá vykonáva záchranné operácie so súhlasom vlastníka alebo podľa pokynov príslušného verejného orgánu;
- e) akejkoľvek osobe, ktorá prijíma preventívne opatrenia;
- f) všetkým zamestnancom alebo splnomocnencom osôb uvedených v odsekoch c), d) a e);

pokiaľ škoda nevyplynula z ich osobného činu alebo nedbalosti, ku ktorej prišlo s úmyslom

spôsobiť takú škodu, alebo z ľahkomyseľnosti a s vedomím, že taká škoda pravdepodobne vznikne.

5. Nič v tomto dohovore sa nedotýka akéhokoľvek existujúceho práva na regres vlastníka voči akejkoľvek tretej strane“ [*neoficiálny preklad*].

6. Podľa článku V dohovoru o zodpovednosti, zodpovednosť vlastníka je obmedzená, pokiaľ nie je preukázané, že škoda vzniknutá v dôsledku znečistenia vyplynula z jeho osobného činu alebo nedbalosti, spáchaným s úmyslom spôsobiť takúto škodu alebo z ľahkomyseľnosti a s vedomím, že takáto škoda pravdepodobne vznikne.

7. V relevantnom čase bolo toto obmedzenie zodpovednosti podľa článku V ods. 1 v závislosti od veľkosti lode stanovené na 3 milióny až 59,7 miliónov zúčtovacích jednotiek. Podľa článku V ods. 9 zúčtovacia jednotka zodpovedá osobitnému právu pôžičky definovanému Medzinárodným menovým fondom a k 13. decembru 1999, hneď po nehode, predstavovala 1,357120 eur.⁷ V prípade Eriký

7 — Podľa Medzinárodného menového fondu, http://www.imf.org/external/np/fin/data/rms_mth.aspx?SelectDate=1999-12-31&reportType=CVSDR. Osobitné právo pôžičky predstavuje menovému košu, ktorý pozostáva z 0.41 eura, 18.4 Yena, 0.0903 libry šterling a 0.632 US dolára.

bola zodpovednosť vlastníka obmedzená na približne 13 miliónov eur.⁸

8. Dohovor o zodpovednosti bol doplnený dohovorom FIPOL. Tento dohovor bol ratifikovaný medzi inými tiež 23 členskými štátmi, ale nie Spoločenstvom.⁹

9. Podľa článku 2 dohovoru FIPOL medzinárodný fond na kompenzáciu škôd vzniknutých v dôsledku znečistenia ropnými látkami (ďalej len „fond“) vytvorený dohovorom poskytuje kompenzáciu, pokiaľ je ochrana poskytovaná dohovorom o zodpovednosti neadekvátna. V relevantnom čase bolo krytie zodpovednosti fondu obmedzené na 135 miliónov zúčtovacích jednotiek. V prípade Eriky to predstavovalo sumu okolo 185 miliónov eur.¹⁰

10. Podľa článku 28 ods. 4 je dohovor FIPOL prístupný iba štátom, ktoré ratifikovali, prijali alebo schválili dohovor o zodpovednosti.

11. Navyše článok 235 ods. 3 Dohovoru Organizácie Spojených národov o morskom práve, podpísaného 10. decembra 1982 v Montego Bay¹¹ (ďalej len „dohovor o morskom práve“), ukladá štátom, aby spolupracovali pri vykonávaní režimu zodpovednosti za znečisťovanie morského prostredia:

„S cieľom zabezpečenia okamžitej a úmernej kompenzácie za všetky škody spôsobené znečistením morského prostredia, budú štáty spolupracovať pri dodržiavaní existujúcich noriem medzinárodného práva a pri jeho ďalšom rozvíjaní v oblasti povinností a zodpovedností za odhad a náhradu škody a urovanie príslušných sporov, ako aj podľa potreby pri rozvíjaní kritérií a postupov pre zaplatenie úmernej kompenzácie, akými sú povinné poistenie alebo kompenzačné fondy.“

B — Právna úprava Spoločenstva

1. Rámcová smernica o odpadoch

12. Článok 1 rámcovej smernice o odpadoch okrem iného definuje odpad, pôvodcu odpadu a držiteľa odpadu:

8 — Oznámenie 92FUND/EXC.28/4 riaditeľa medzinárodného fondu na kompenzáciu škôd vzniknutých v dôsledku znečistenia ropnými látkami z 15. februára 2005, http://www.iopc-fund-docs.org/ds/pdf/92exc28-4_e.pdf, p. 2. Pozri tiež oznámenie Komisie Európskemu Parlamentu a Rade o druhom súbore opatrení Spoločenstva v oblasti námornej bezpečnosti po stroskotaní tankera Erika, KOM(2000) 802 v konečnom znení, s. 59.

9 — Podľa http://www.imo.org/includes/blastData.asp?doc_id=693/status.xls, k 5. marcu 2008 sú zmluvnými stranami predmetného dohovoru Belgicko, Bulharsko, Dánsko, Nemecko, Estónsko, Grécko, Španielsko, Francúzsko, Írsko, Taliansko, Cyprus, Lotyšsko, Litva, Luxembursko, Maďarsko, Malta, Holandsko, Poľsko, Portugalsko, Slovinsko, Fínsko, Švédsko a Spojené kráľovstvo, ale nie Česká republika, Rakúsko, Rumunsko a Slovensko.

10 — Poznámka 92FUND/EXC.28/4, citovaná v poznámke pod čiarou 8, s. 2.

11 — Tretia konferencia Spojených národov o morskom práve, Oficiálne dokumenty, Zv. XVII, 1984, Doc. A/Conf.62/122, s. 157 — 231.

„1. Na účely tejto smernice:

a

a) „odpad“ je akákoľvek látka alebo predmet v kategórii ustanovenej v prílohe I, ktorej sa jej držiteľ zbavuje, chce sa zbaviť alebo je povinný sa zbaviť;

„Q15 Znečistené materiály, látky či výrobky, ktoré pochádzajú z nápravných činností týkajúcich sa pôdy“.

b) „pôvodca“ odpadu je každý, koho činnosťou odpad vzniká (prvotný pôvodca), alebo ten, kto vykonáva úpravu, zmiešavanie alebo iné úkony s odpadmi, ak je ich výsledkom zmena povahy alebo zloženia týchto odpadov;

14. Článok 15 rámcovej smernice o odpadoch stanovuje pravidlá upravujúce zodpovednosť za náklady zneškodňovania odpadu:

c) „držiteľ odpadu“ je pôvodca odpadu alebo fyzická osoba alebo právnická osoba, u ktorej sa odpad nachádza;

„v súlade so zásadou „znečisťovateľ platí“ náklady za zneškodňovanie znáša:

...“

13. Príloha I definuje rôzne kategórie odpadu vrátane týchto dvoch:

— držiteľ, pre ktorého nakladanie s odpadmi uskutočňuje zariadenie na zber odpadov, alebo podnik uvedený v článku 9 a/alebo

„Q4 Materiály rozliate, stratené alebo inou nehodou znehodnotené, včítane materiálov, zariadení a pod., ktoré boli v dôsledku nehody znečistené“

— predchádzajúci držitelia alebo výrobcovia výrobku, z ktorého odpady pochádzajú.“

2. Smernica Rady 68/414/EHS, ktorou sa členským štátom EHS ukladá povinnosť udržiavať minimálne zásoby ropy a/alebo ropných výrobkov

15. Článok 1 smernice Rady 68/414/EHS z 20. decembra 1968, ktorou sa členským štátom EHS ukladá povinnosť udržiavať minimálne zásoby ropy a/alebo ropných výrobkov¹², zaväzuje členské štáty zachovávať ich zásoby na úrovni zodpovedajúcej 90 dňom priemernej dennej spotreby. Podľa tretej zarážky článku 2 táto povinnosť zahŕňa palivový olej (vykurovací olej).

3. Rozhodnutie 2004/246/ES k dohovoru FIPOL

16. Pozícia Spoločenstva k dohovoru FIPOL je ilustrovaná v odôvodnení č.4 a článku 4 rozhodnutia Rady 2004/246/ES z 2. marca 2004, ktoré splnomocňuje členské štáty v záujme Európskeho spoločenstva podpísať alebo ratifikovať Protokol z roku 2003 k Medzinárodnému dohovoru z roku 1992 o zriadení Medzinárodného fondu na kompenzáciu škôd vzniknutých v dôsledku znečistenia ropnými látkami, alebo k nemu pristúpiť, a ktoré splnomocňuje v záujme Európskeho spoločenstva Rakúsko a Luxembursko, aby pristúpili k zásadným dokumentom.¹³

17. Článok 1 rozhodnutia povoľuje členským štátom uzavrieť dodatkový protokol k dohovoru FIPOL. Niektorým členským štátom je z tohto dôvodu umožnené pristúpiť k dohovoru FIPOL a dohovoru o zodpovednosti:

„1. Členské štáty sa týmto, v záujme Európskeho spoločenstva, splnomocňujú podpísať, ratifikovať alebo pristúpiť k protokolu z roku 2003 k Medzinárodnému dohovoru z roku 1992 o zriadení Medzinárodného fondu na kompenzáciu škôd vzniknutých v dôsledku znečistenia ropnými látkami (protokol o doplnkovom fonde) podľa podmienok ustanovených v nasledujúcich článkoch.

2. Ďalej sa Rakúsko a Luxembursko splnomocňujú pristúpiť k zásadným dokumentom.

3. Text protokolu o doplnkovom fonde je priložený v prílohe I k tomuto rozhodnutiu. Text zásadných dokumentov je priložený v prílohách II a III k tomuto rozhodnutiu.

4. V tomto rozhodnutí výraz ‚zásadné dokumenty‘ znamenajú Protokol z roku 1992,

12 — Ú. v. ES L 308, s. 4; Mim. vyd. 12/001, s. 29, v znení smernice Rady 98/93/ES zo 14. decembra 1998 (Ú. v. ES L 358, s. 100; Mim. vyd. 12/002, s. 68).

13 — Ú. v. EÚ L 78, 2004, s. 22; Mim. vyd. 11/050, s. 99, v znení rozhodnutia Rady 2004/664/ES z 24. septembra 2004, ktorým sa z dôvodu pristúpenia Českej republiky, Estónska, Cyprusu, Lotyšska, Litvy, Maďarska, Malty, Poľska, Slovenska a Slovenska upravuje rozhodnutie 2004/246/ES (Ú. v. EÚ L 303, s. 28).

ktorým sa mení a dopĺňa Medzinárodný dohovor o občianskoprávnej zodpovednosti za škodu spôsobenú znečistením ropnými látkami z roku 1969 a Protokol z roku 1992, ktorým sa mení a dopĺňa Medzinárodný dohovor z roku 1971 o zriadení Medzinárodného fondu na kompenzáciu škôd vzniknutých v dôsledku znečistenia ropnými látkami.

5. V tomto rozhodnutí „členské štáty“ znamenajú všetky členské štáty okrem Dánska.“

18. Článok 2 povzbudzuje členské štáty, aby čo možno najskôr pristúpili k protokolu o doplnkovom fonde, alebo v prípade štátov uvedených v článku 1 ods. 2 k tomuto protokolu a zásadným dokumentom.

19. Odôvodnenie č. 4 stanovuje:

„Podľa protokolu o doplnkovom fonde, môžu byť jeho stranami iba suverénne štáty, nie je teda možné, aby spoločenstvo ratifikovalo protokol, alebo k nemu pristúpilo, a ani sa nepredpokladá, že by to mohlo urobiť v blízkej budúcnosti.“

20. Článok 4 preto vyzýva členské štáty, aby sa zasadili o to, aby sa Spoločenstvo mohlo stať zmluvnou stranou:

„Členské štáty sa čo najskôr zasadia o to, aby boli protokol o doplnkovom fonde a zásadné dokumenty zmenené a doplnené, aby sa spoločenstvo mohlo stať ich zmluvnou stranou.“

21. Toto rozhodnutie Rady sa podľa odôvodnenia č. 2 a 3 stalo potrebným, pretože predpisy protokolu o doplnkovom fonde ovplyvňujú legislatívu Spoločenstva v oblastiach stanovených v nariadení Rady (ES) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 o súdnej právomoci, uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach¹⁴ a patria do výlučnej právomoci Spoločenstva.

III — Skutkové okolnosti, konanie vo veci samej a návrh na začatie prejudiciálneho konania

22. Taliansky výrobca elektrickej energie ENEL uzavrel so spoločnosťou Total International Ltd zmluvu týkajúcu sa dodávky

¹⁴ — Ú. v. ES L 12, 2001, s. 1; Mim. vyd. 19/004, s. 42, a korigendum Ú. v. EÚ L 242, 2006, s. 6.

ťažkého vykurovacieho oleja do Talianska. Ťažký vykurovací olej mal byť použitý ako palivo v elektrárni na výrobu elektrickej energie.

23. Ťažký vykurovací olej sa vyrába pri rafinácii surovej ropy. Ľahšie zložky ropy, ktoré sa menia na plynné pri nižšej teplote sa spracovávajú napríklad na benzín alebo ľahký vykurovací olej. Ťažký vykurovací olej je naopak pri normálnej teplote viskózný a musí byť zahriaty, aby sa stal tekutým.

24. Total Raffinage Distribution, teraz Total France SA, aby splnil zmluvu s ENEL, predal určité množstvo ťažkého vykurovacieho oleja spoločnosti Total International Ltd, ktorá si prenajala tanker Erika na jeho dopravu do prístavu Milazzo na Sicílii. Loď stroskotala 11. a 12. decembra 1999. Časť jej nákladu unikla do mora znečisťiac tak francúzske atlantické pobrežie vrátane územia obce Mesquer.

25. Obec prijala uznesenie, ktorým uložila spoločnostiam Total vykonať zneškodnenie odpadu pochádzajúceho z lode. Vznikli jej však náklady týkajúce sa operácií čistenia územia obce a odstránenia znečistenia. Obec zažalovala spoločnosti Total France a Total International Ltd (ďalej spolu len „Total“) o zaplatenie týchto nákladov.

26. Konanie sa vedie pred Cour de Cassation, ktorý Súdnemu dvoru predkladá tieto prejudiciálne otázky:

1. Môže sa ťažký vykurovací olej, teda produkt procesu rafinácie zodpovedajúci špecifikáciám užívateľa, ktorý výrobca určil na predaj ako palivo a ktorý je uvedený v smernici 68/414/EHS z 20. decembra 1968, zmenenej a doplnenej smernicou 98/93/ES zo 14. decembra 1998, ktorou sa členským štátom EHS ukladá povinnosť udržiavať minimálne zásoby ropy a/alebo ropných výrobkov, kvalifikovať ako odpad v zmysle článku 1 smernice 75/442/EHS z 15. júla 1975, zmenenej a doplnenej smernicou 91/156/EHS z 18. marca 1991 a kodifikovanej smernicou 2006/12/ES?
2. Je náklad ťažkého vykurovacieho oleja dopravovaný loďou, ktorý unikol do mora v dôsledku nehody, sám osebe alebo v dôsledku jeho zmiešania s vodou a usadeninami odpadom v zmysle bodu Q4 prílohy I smernice 2006/12/ES?
3. V prípade zápornej odpovede na prvú otázku a kladnej odpovede na druhú otázku, možno výrobcu ťažkého vykurovacieho oleja (Total raffinage) a/alebo predajcu a nájomcu lode (Total international Ltd) považovať za pôvodcu a/alebo držiteľa odpadu v zmysle článku 1 písm. b) a c) smernice 2006/12/ES a na účely uplatnenia článku 15 tej istej smernice, hoci ho v čase nehody, keď sa z neho stal odpad, dopravovala tretia osoba?

27. Počas konania pred Súdny dvorom Tribunal de grande instance de Paris 16. januára 2008 zaviazal rozličné subjekty vrátane rôznych spoločností skupiny Total na zaplatenie pokút za nehodu tankera Erika. Podľa rozsudku mali odsúdení zaplatiť škodu dosahujúcu približne 192 miliónov eur rozličným občianskoprávnym účastníkom konania. Pri výpočte škody boli zohľadnené platby Medzinárodného fondu na kompenzáciu škôd vzniknutých v dôsledku znečistenia ropnými látkami.¹⁵ Obci Mesquer bolo priznaných 500 000 eur ako náhrada za zásah do dobrej povesti.¹⁶ Na druhej strane Tribunal de grande instance zamietol ako nedôvodnú žiadosť o 67 181,78 eur, ako náhradu škody, ktorá nebola nahradená fondom.¹⁷ Zavinenie na strane Total sa zakladá na tom, že vybral a prenajal tanker Erika na dopravu ťažkého vykurovacieho oleja.¹⁸ Podľa tlačových správ sa Total odvolal voči tomuto rozhodnutiu.

28. Obec Mesquer, Total, Belgické kráľovstvo, Francúzska republika, Talianska republika, Spojené kráľovstvo a Komisia predložili písomné pripomienky podľa článku 23 Štatútu Súdneho dvora. S výnimkou Belgicka a Talianska sa tiež zúčastnili pojednávania 22. januára 2008.

15 — Rozsudok Tribunal de grande instance de Paris zo 16. januára 2008 (9934895010, s. 236), quoted from <http://www.fortunes-de-mer.com/documents%20pdf/jurisprudence/Arrets/7%20TC%20Paris%2016012008%20Erika.pdf>.

16 — Tamže, už citovaný v poznámke pod čiarou 15, s. 245 a 274.

17 — Tamže, už citovaný v poznámke pod čiarou 15, s. 245.

18 — Tamže, už citovaný v poznámke pod čiarou 15, s. 226.

IV — Právne posúdenie

29. Na úvod je potrebné poznamenať, že keďže skutkový stav sa týka roku 1999, rámcová smernica o odpadoch sa uplatňuje nie v jej kodifikovanej podobe uvedenej v návrhu na začatie prejudiciálneho konania, ale v jej podobe účinnej v danom čase.¹⁹

A — O prípustnosti návrhu na začatie prejudiciálneho konania

30. Total zastáva názor, že návrh na začatie prejudiciálneho konania je hypotetický, keďže obec Mesquer už bola v celom rozsahu odškodnená a nemá už preto viac právny záujem na konaní vo veci samej. Navyše pri prijatí platby sa obec Mesquer vzdala akýchkoľvek iných nárokov týkajúcich sa škody.

31. Total vznáša túto námietku z dôvodu, že za výnimočných predpokladov Súdny dvor prislúcha skúmať podmienky, za ktorých mu bola vec predložená vnútroštátnym súdom, v záujme posúdenia, či je príslušný.²⁰ Z ustálenej judikatúry vyplýva, že Súdny dvor môže odmietnuť rozhodovať o prejudiciálnej otázke položenej vnútroštátnym súdom, iba pokiaľ je zjavné, že

19 — Rozsudok z 10. mája 2007, Thames Water Utilities, C-252/05, Zb. s. I-3883.

20 — Rozsudok z 13. júla 2006, Manfredi, C-295/04, Zb. s. I-6619, bod 27.

výklad predpisu Spoločenstva, o ktorý žiada vnútroštátny súd, nemá žiaden vzťah k existencii alebo predmetu sporu vo veci samej, alebo pokiaľ ide o hypotetický problém, alebo ak Súdny dvor nedisponuje údajmi o skutkovom a právnom stave, potrebnými na zodpovedanie položených otázok.²¹ S výnimkou takýchto predpokladov, Súdny dvor je v zásade povinný rozhodnúť o prejudiciálnych otázkach týkajúcich sa výkladu predpisov práva Spoločenstva.²²

32. Na rozdiel napríklad od otázok práva Spoločenstva, kvôli ktorým sa návrh na začatie prejudiciálneho konania môže zdať úplne alebo sčasti hypotetický, otázka existencie právneho záujmu na vedení konania vo veci samej môže byť v zásade skúmaná iba vnútroštátnym súdom. Z toho vyplýva, že v rámci prejudiciálneho konania pred Súdnym dvorom je potrebné byť zvlášť prísny vo vzťahu k námietkam vzneseným proti návrhom na toto skúmanie.

33. Tvrdenia Total z tohto hľadiska nespochybňujú prípustnosť návrhu na začatie prejudiciálneho konania. Obec Mesquer nepožaduje výlučne platby, ktoré už údajne prijala, ale žiada tiež, aby súd určil, že Total je zo zásady povinný nahradiť škodu. Takéto prehlásenie by tiež pokrývalo budúcu škodu.

21 — Rozsudky z 15. decembra 1995, Bosman, C-415/93, Zb. s. I-4921, bod 61, a z 10. januára 2006, International Air Transport Association a i., C-344/04, Zb. s. I-403, bod 24.

22 — Rozsudky Bosman, už citovaný v poznámke pod čiarou 21, bod 59, a IATA a ELFA, už citovaný v poznámke pod čiarou 21, bod 24.

34. Iba vnútroštátny súd môže posúdiť účinnosť vyhlásenia o vzdaní sa budúcich nárokov, ktorého sa dovoľáva Total. Keďže namietané vyhlásenie o vzdaní sa budúcich nárokov muselo byť vnútroštátnemu súdu známe, je potrebné prijať záver, že nebráni žalobe.

35. Skutočnosť, že Tribunal de grande instance rozhodol o návrhoch obce Mesquer smerujúcich proti iným spoločnostiam skupiny Total z dôvodu stroskotania, môže zakladať pochybnosti o prípustnosti žaloby vo veci samej. Prislúcha však výlučne príslušnému vnútroštátnemu súdu a nie Súdnemu dvoru, aby rozhodol, či to predstavuje procesnú prekážku *lis alibi pendens*.

36. Preto nie je možné konštatovať, že konanie vo veci samej alebo návrh na začatie prejudiciálneho konania sú hypotetické. V dôsledku toho je návrh na začatie prejudiciálneho konania prípustný.

B — O prvej otázke — je ťažký vykurovací olej odpadom?

37. Svojou prvou otázkou chce vnútroštátny súd vedieť, či ťažký vykurovací olej ako produkt rafinácie zodpovedajúci špecifikáciám užívateľa, ktorý výrobca určil na predaj ako palivo a ktorý je uvedený v smernici týkajúcej sa povinných zásob strategických

zdrojov²³, môže byť kvalifikovaný ako odpad v zmysle článku 1 rámcovej smernice o odpadoch.

38. Na úvod je potrebné poznamenať, že nie je možné skúmať tvrdenie obce Mesquer o tom, že ťažký vykurovací olej je látka s odlišnou — nižšou — kvalitou než pôvodne konštatovaná, a to vysoko toxický výrobný odpad s inou než predpísanou viskozitou. Súdnemu dvoru v prejudiciálnom konaní neprislúcha skúmať skutkový stav.²⁴ Vnútroštátnemu súdu, ktorý predložil návrh na začatie prejudiciálneho konania, Cour de Cassation, ako odvolaciemu súdu tiež nemusí prislúchať zisťovať bližšie skutkový stav. Keďže návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka ťažkého vykurovacieho oleja, ktorý spĺňa špecifikácie kupujúceho, skúmanie je potrebné založiť na tomto údaji.

39. Podľa znenia článku 1 písm. a) rámcovej smernice o odpadoch, pojem odpad zahŕňa akúkoľvek látku alebo predmet, ktoré patria do kategórií ustanovených v prílohe I, ktorých sa ich držiteľ zbavuje, chce sa zbaviť alebo je povinný sa zbaviť.

40. Predmetná príloha, ako aj európsky katalóg odpadov upresňujú a ilustrujú túto definíciu, ponúkajúc zoznam látok a predmetov, ktoré môžu byť kvalifikované ako

odpady. Príloha a katalóg majú iba indikatívnu hodnotu, najmä preto, že kategória Q16 prílohy zahŕňa „akékoľvek materiály, látky či výrobky, ktoré nie sú obsiahnuté v uvedených kategóriách“.²⁵

41. Rozhodujúce je, či sa držiteľ zbavuje, chce sa zbaviť alebo je povinný sa zbaviť predmetu.²⁶ Pojem „odpad“ v zmysle rámcovej smernice o odpadoch nemôže byť vykladaný reštriktívne.²⁷

42. Prvá otázka teda musí umožniť objasniť, či držiteľ sa zbavil ťažkého vykurovacieho oleja, chcel sa ho zbaviť alebo bol povinný sa ho zbaviť, keď sa ešte nachádzal v tankeri. Doprava látky v tankeri ako taká nezapadá do procesu zbavenia sa odpadom ani nenaspovedá zbaveniu sa odpadom. Z toho vyplýva, že nie je možné prijať záver o vóli zbaviť sa ťažkého vykurovacieho oleja.

23 — Cour de Cassation odkazuje na smernicu 68/414/ES z 20. decembra 1968 v znení zmien a doplnení smernice 98/93/ES zo 14. decembra 1998.

24 — Rozsudky z 29. apríla 2004, Orfanopoulos a Oliveri, C-482/01 a C-493/01, Zb. s. I-5257, bod 42, a z 12. januára 2006, Turn- und Sportunion Waldburg, C-246/04, Zb. s. I-589, bod 21.

25 — Pozri najmä rozsudok z 18. apríla 2002, Palin Granit a Vehmassalon kansanterveystyön Kuntayhtymän hallitus, C-9/00, Zb. s. I-3533, bod 22, ďalej len „rozsudok Palin Granit“, a rozsudky z 18. decembra 2007, Komisia/Taliansko, C-194/05, Zb. s. I-11661, bod 34; C-195/05, Zb. s. I-11699, bod 32 a C-263/05, Zb. s. I-11745, bod 32.

26 — Rozsudky z 18. decembra 1997, Inter-Environnement Wallonie, C-129/96, Zb. s. I-7411, bod 26; z 1. marca 2007, KVZ retéc, C-176/05, Zb. s. I-1721, bod 51, a Komisia/Taliansko, už citovaný v poznámke pod čiarou 25.

27 — Pozri rozsudky z 15. júna 2000, ARCO Chemie Nederland a i., C-418/97 a C-419/97, Zb. s. I-4475, body 37 až 40; Palin Granit, už citovaný v poznámke pod čiarou 25, bod 23; zo 7. septembra 2004, Van de Walle a i., C-1/03, Zb. s. I-7613, bod 45; KVZ retéc, už citovaný v poznámke pod čiarou 26, bod 61, a Komisia/Taliansko, C-194/05, už citovaný v poznámke pod čiarou 25, bod 33; C-195/05, už citovaný v poznámke pod čiarou 25, bod 35, a C-263/05, už citovaný v poznámke pod čiarou 25, bod 33).

43. O povinnosti zbaviť sa²⁸ látky by bolo možné uvažovať v prípade nemožnosti akéhokoľvek legálneho použitia predmetnej látky. V prípade ťažkého vykurovacieho oleja je možné domnievať sa, že neboli splnené požiadavky smernice Rady 1999/32/ES z 26. apríla 1999 o znížení obsahu síry v niektorých kvapalných palivách, ktorou sa mení a dopĺňa smernica 93/12/EHS²⁹. V rozhodujúcom čase, v decembri 1999, však neboli uplatniteľné žiadne relevantné predpisy Spoločenstva a navyše tento predpoklad sa zdá byť vylúčený, pretože — ako to uvádza návrh na začatie prejudiciálneho konania — ťažký vykurovací olej spĺňal špecifikácie kupujúceho.

44. V dôsledku toho musí byť skúmané, či sa držiteľ chcel zbaviť ťažkého vykurovacieho oleja. Rámcová smernica o odpadoch neuvádza žiadne kritériá na určenie úmyslu držiteľa zbaviť sa látky alebo predmetu. Súdny dvor, ktorý bol pri viacerých príležitostiach požiadaný o rozhodnutie, či rôzne látky majú, alebo nemajú byť považované za odpad, však uviedol množstvo indikátorov, ktoré umožňujú vykladať úmysel držiteľa.³⁰ Toto skúmanie musí byť vykonané zohľadňujúc súhrn okolností. V tejto súvislosti je potrebné prihliadať na cieľ predmetnej smernice, dbajúc o to, aby nebola ohrozená jej účinnosť.³¹

45. Obec Mesquer uvádza, že ťažký vykurovací olej je odpadom z dôvodu, že ide o výrobný odpad. Výrobný odpad je produkt, ktorý sám osebe nebol cieľom výroby pre následné použitie ako palivo.³² Pokiaľ ho držiteľ nemôže bez predchádzajúceho spracovania za hospodársky výhodných podmienok znovu použiť, musí byť považovaný za záťaž, ktorej sa držiteľ chce zbaviť, a teda v zásade za odpad.³³

46. Rovnako ako iní účastníci konania nezastávajú názor, že ťažký vykurovací olej, prinajmenšom za podmienok tohto prípadu, je skutočne výrobným odpadom. V skutočnosti je výrobkom. Ako uviedlo Spojené kráľovstvo, ťažký vykurovací olej je nevyhnutne získavaný pri rafinácii ropy; predsa však, pravdou je aj to, že väčšina iných frakcií sa vyrába rafináciou surovej ropy.

47. To je potvrdzované dokumentom nazývaným „BREF“ (referenčný dokument o najvhodnejších dostupných technikách) týkajúcich sa rafinácie ropy a plynu.³⁴ Komisia vypracovala tento dokument v spolupráci s expertmi z členských štátov podľa smernice Rady 96/61/

28 — Pozri v tejto súvislosti rozsudok KVZ retec, už citovaný v poznámke pod čiarou 26, bod 53 a nasl.

29 — Ú. v. ES L 121, s. 13; Mim. vyd. 13/024 s. 17, naposledy zmenená smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2005/33/ES zo 6. júla 2005 (Ú. v. EÚ L 191, 2005, s. 59).

30 — Rozsudok Palin Granit, už citovaný v poznámke pod čiarou 25, bod 25. Pozri tiež návrhy prednesené 7. septembra 2006 vo veci KVZ retec, už citovaná, bod 73.

31 — Rozsudok ARCO Chemie Nederland a i., už citovaný v poznámke pod čiarou 27, bod 73.

32 — Rozsudok ARCO Chemie Nederland a i., už citovaný v poznámke pod čiarou 27, bod 84, a z 18. decembra 2007, Komisia/Taliani, C-194/05, už citovaný v poznámke pod čiarou 25, bod 34; C-195/05, už citovaný v poznámke pod čiarou 25, bod 32, a C-263/05, už citovaný v poznámke pod čiarou 25, bod 32.

33 — Rozsudky Van de Walle a i., už citovaný v poznámke pod čiarou 27, bod 46, a — v opačnom zmysle — Komisia/Taliani, C-194/05, už citovaný v poznámke pod čiarou 25, bod 37 a nasl.; C-195/05, už citovaný v poznámke pod čiarou 25, bod 39 a nasl., a C-263/05, už citovaný v poznámke pod čiarou 25, bod 37 a nasl.

34 — Február 2003, http://ec.europa.eu/comm/environment/ipcc/brefs/ref_bref_0203.pdf, p. 1.

ES z 24. septembra 1996 o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia.³⁵ Podľa tohto dokumentu rafinérie premieňajú prírodné suroviny, ako je surová ropa a plyn, na predajné výrobky, najmä na palivá pre dopravné odvetvie, palivá na výrobu tepla a energie v priemysle a domácnostiach, suroviny pre chemický priemysel, špeciálne výrobky, ako sú mazivá, parafín, vosk alebo asfalt, ako aj vedľajší produkt — energiu v podobe pary a elektrickej energie.

48. V súlade s tým referenčný dokument neklasifikuje ťažký vykurovací olej ako typický odpad rafinácie.³⁶ Tiež neuvádza redukcii výroby ťažkého vykurovacieho oleja ako cieľ najvhodnejších dostupných techník v zmysle smernice o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia.

49. Ťažký vykurovací olej musí byť kvalifikovaný ako výrobok, najmä ak spĺňa špecifikácie používateľa, ako sa uvádza v prejednávanej veci v návrhu na začatie prejudiciálneho konania. Je to výsledok technického rozhodnutia, a teda výrobok určený na

neskoršie použitie.³⁷ Požiadavky týkajúce sa takéhoto technického výberu by nemali byť príliš vysoké, keďže veľa výrobných procesov privádza k paralelnej výrobe výrobkov, ktoré nie sú pre výrobcov rovnako atraktívne, ale napriek tomu sú žiadané v kontexte výrobného procesu, ktorý je tak integrovaný a efektívny, ako je to len možné.

50. V súlade s povahou paliva, plánované spálenie tiež nemôže byť považované za postup zbavenia sa, v nadväznosti na rozhodnutie zbaviť sa ho.³⁸ Ide skôr o spôsob použitia, analogický iným látkam, ktoré musia byť nesporne považované za výrobky.³⁹

51. Palivo, akým je ťažký vykurovací olej preto v zásade nie je výrobným odpadom z rafinácie, ale žiadaným výrobkom.

52. Tento záver tiež potvrdzuje skutočnosť, že ťažkého vykurovacieho oleja, ako to uvádza prejudiciálna otázka, sa týka smernica 68/414 o povinných zásobách

35 — Ú. v. ES L 257, s. 26; Mim. vyd. 15/003, s. 80.

36 — Citovaný v poznámke pod čiarou č. 34, s. 379. BREF uvádza ako hlavné formy odpadov kaly, použité katalyzátory, filtre a spaľovací popol a príkladmi iných odpadov sú odpad z odsiernenia plynu, popolček, popol, použité aktívne uhlie, filtračný prach, neorganické soli, ako je sulfát amónny a vápno pochádzajúce z prípravy vody, pôda kontaminovaná uhľovodíkmi, asfalt, nečistoty, použité kyselinové a žieravé roztoky a chemikálie.

37 — Uznesenie z 15. januára 2004 Saetti a Frediani, C-235/02, Zb. s. I-1005, bod 45.

38 — Rozsudky z 15. júna 2000, ARCO Chemie Nederland a i., už citovaný v poznámke pod čiarou 27, bod 44 a nasl., pozri ale v opačnom význame bod 85, Palin Granit, už citovaný v poznámke pod čiarou 25, bod 27, a z 11. novembra 2004, Niselli, C-457/02, Zb. s. I-10853, bod 37.

39 — Pozri uznesenie Saetti a Frediani, už citované v poznámke pod čiarou 37, bod 45.

strategických zdrojov. Nemožno konštatovať vôľu zbaviť sa ho, ak je známe, že členské štáty sú povinné zachovávať postačujúce zásoby ťažkého vykurovacieho oleja.⁴⁰ Táto povinnosť zachovávania zásob skôr ukazuje, že spotreba ťažkého vykurovacieho oleja je zabezpečená, čo vyvracia akúkoľvek úvahu o tom, že je to odpad.⁴¹

53. V rozpore s názorom obce Mesquer, táto analýza tiež nie je spochybňovaná osobitným nebezpečenstvom, že ťažký vykurovací olej a jeho používanie zaťažujú životné prostredie. Súdny dvor uznal takúto nebezpečenosť za indikáciu úmyslu zbavenia sa, ale jeho relevantnosť bola sekundárna v porovnaní s inými aspektmi.⁴² Mnoho výrobkov predstavuje nebezpečenstvo pre životné prostredie alebo môžu byť škodlivé pri ich používaní. Predsa však, tieto nebezpečenstvá neukladajú uplatňovanie režimu odpadov, ale musia byť zohľadnené osobitnými predpismi uplatniteľnými na tieto výrobky alebo ich používanie.

54. Naopak, je potrebné prikloniť sa k záveru, že výrobný odpad existuje tam, kde látka, ktorá môže slúžiť ako palivo, vyplýva z výrobného procesu, ktorý je zameraný najmä na odlišný výrobok. To je dôvod, pre ktorý Súdny dvor kvalifikoval „LUWA-bottoms“, získané z „prúdu uhľovodíkov“

(bližšie nešpecifikovaných), za výrobný odpad pochádzajúci z výroby propylén oxidu a tert butyl alkohol.⁴³

55. Ťažký vykurovací olej pochádzajúci z rafinácie naopak môže byť považovaný za výrobný odpad iba z dôvodov osobitných okolností, napríklad absencie dopytu, alebo z dôvodu právnej úpravy, keď musí byť považovaný za bremeno, ktorého sa držiteľ chce alebo musí zbaviť. V takejto situácii, o ktorej v prejednávanej veci neexistuje žiadny dôkaz, postavenie odpadu môže byť vylúčené iba vtedy, ak opätovné použitie látky, materiálu alebo suroviny nie je iba eventuálne, ale určité, bez predchádzajúceho spracovania a v nepretržitosti výrobného procesu.⁴⁴

56. Táto výnimka z výnimky bola uplatnená na zvyšky kameňa, ktoré boli znovu použité na zasypanie stôlní tej istej bane. Je odôvodnená najmä v tomto prípade kvôli odlíšaniu iných materiálov vyťažených z bane, ktorých opätovné použitie iným spôsobom je možné bez toho, aby bolo určité.⁴⁵

40 — V rozpore s názorom Total, zdaňovanie ťažkého vykurovacieho oleja neumožňuje vyvodzovať záver o úmysle zbaviť sa ho.

41 — Pozri uznesenie Saetti a Frediani, už citované v poznámke pod čiarou 37, bod 45.

42 — Rozsudok ARCO Chemie Nederland a i., už citovaný v poznámke pod čiarou 27, bod 66 a nasl.

43 — Rozsudok ARCO Chemie Nederland a i., už citovaný v poznámke pod čiarou 27, bod 84 a nasl.

44 — Rozsudky Palin Granit, už citovaný v poznámke pod čiarou 25, bod 36, a Komisia/Taliansko, C-194/05, už citovaný v poznámke pod čiarou 25, bod 37 a nasl.; C-195/05, už citovaný v poznámke pod čiarou 25, bod 39 a nasl., a C-263/05, už citovaný v poznámke pod čiarou 25, bod 37 a nasl.

45 — Rozsudok z 11. septembra 2003, AvestaPolarit Chrome, C-114/01, Zb. s. I-8725, bod 36 a nasl.

57. Výnimku z výnimky však nie je možné chápať absolútne, najmä vzhľadom na charakteristiku nepretržitosti výrobného procesu. V prejednávanej veci je možné mať pochybnosti o kontinuite, keďže ťažký vykurovací olej mal byť dopravený na značnú vzdialenosť, aby bol využitý. Ak je však využitie výrobného odpadu bez akéhokoľvek ďalšieho spracovania isté a pre výrobcu ekonomicky výhodné, je tiež potrebné vylúčiť, že by tento výrobný odpad bol ako taký odpadom, ktorého by sa chcel výrobca zbaviť.⁴⁶

58. Súhrnne na prvú otázku je potrebné odpovedať, že ťažký vykurovací olej, ktorý je produktom rafinácie, zodpovedajúci špecifikáciám užívateľa, ktorý výrobca určil na predaj ako palivo a ktorý je uvedený v smernici 68/414 týkajúcej sa povinných zásob strategických zdrojov, nemôže byť ako taký kvalifikovaný ako odpad v zmysle článku 1 rámcovej smernice o odpadoch.

C — Druhá otázka — je ťažký vykurovací olej, ktorý unikol z lode odpadom?

59. Svojou druhou otázkou chce Cour de Cassation vedieť, či náklad ťažkého vykurovacieho oleja dopravovaný loďou, ktorý unikol do mora v dôsledku nehody, je sám osebe

alebo v dôsledku jeho zmiešania s vodou a usadeninami odpadom v zmysle bodu Q4 prílohy I rámcovej smernice o odpadoch.

60. Belgické kráľovstvo a Total však uvádzajú, že dohovor o zodpovednosti vylučuje uplatnenie rámcovej smernice o odpadoch. Podľa článku III ods. 4 tohto dohovoru sa voči vlastníčkovi nevzniesie žiadny nárok na náhradu škody inak než v súlade s týmto dohovorom.

61. Dohovor o zodpovednosti sa ale netýka tejto druhej prejudiciálnej otázky, keďže dohovor neobsahuje žiadne ustanovenie umožňujúce upresniť, či ropné látky, ktoré unikli z tankera pri stroskotaní, sú odpadom. Dohovor o zodpovednosti musí byť skôr skúmaný v rámci tretej otázky, pretože uvedená otázka sa týka zodpovednosti za odpad, a teda povinnosti náhrady škody.

62. Total uvádza, že otázka, či sa ťažký vykurovací olej stal odpadom uniknutím do mora, je pre konanie vo veci samej irelevantná. Vec sa týka výlučne ťažkého vykurovacieho oleja, ktorý znečistil pobrežie obce Mesquer. Podľa názoru Total nie je potrebné odpovedať na túto podotázku.

⁴⁶ — Rozsudky z 8. septembra 2005, Komisia/Španielsko, C-416/02, Zb. s. I-7487, bod 87 a nasl., ako aj C-121/03, Zb. s. I-7569, bod 58 a nasl.

63. Toto stanovisko však odporuje argumentom Total, uvádzaným k druhej podotázke. Total uvádza, že zmes ťažkého vykurovacieho oleja s vodou a usadeninami, ktorá znečistila pobrežie má byť považovaná za odpad iba vtedy, ak je stanovená povinnosť zbaviť sa ťažkého vykurovacieho oleja. Takáto povinnosť — ktorá by sa od počiatku týkala samotného ťažkého vykurovacieho oleja — môže vzniknúť iba vtedy, ak sa ťažký vykurovací olej stane odpadom pred jeho zmiešaním.

64. Zo samotných tvrdení uvádzaných zo strany Total teda vyplýva, že prvá podotázka je relevantná a musí byť zodpovedaná.

65. Total tiež uvádza myšlienku, ktorá už bola analogicky rozvedená, že látka, ktorá unikla, by mala byť posudzovaná spolu so znečisťovanou látkou.⁴⁷ Rozhodujúce teda je, či sa držiteľ zbavil, chcel zbaviť alebo mal povinnosť zbaviť sa zmesi. Tento uhol analýzy môže byť zmysluplný za určitých okolností, najmä ak pôvod zložiek zmesi nie je možné určiť.

66. Nie je však potrebné analyzovať zmes, keďže — v prejednávanej veci podľa tretej otázky — má byť určené, kto zodpovedá za

vznik odpadu. Táto zodpovednosť býva často spojená s pôvodom určitých zložiek, v prejednávanej veci ťažkým vykurovacím olejom, zatiaľ čo ostatné zložky sú kvalifikované ako odpad, pretože boli znečistené ťažkým vykurovacím olejom. Preto musí byť skúmané, či sa ťažký vykurovací olej stal odpadom.

67. Príloha I smernice 75/442, s nadpisom „Kategoríe odpadu“, vo svojom bode Q4 spomína „materiály rozliate, stratené alebo inou nehodou znehodnotené, včítane materiálov, zariadení a pod., ktoré boli v dôsledku nehody znečistené“. To poukazuje na to, že tieto materiály patria pod pojem odpadu. Nie je však možné kvalifikovať ako odpad ropné látky, ktoré pri nehode unikli a ktoré spôsobujú znečistenie.⁴⁸ Ako už bolo určené v súvislosti s prvou otázkou, podľa znenia článku 1 písm. a) prvého odseku rámcovej smernice o odpadoch, látky alebo predmety sú odpadmi, iba ak sa ich držiteľ zbavuje, chce sa zbaviť alebo je povinný sa zbaviť.⁴⁹

68. Ťažký vykurovací olej, ktorý unikol pri stroskotaní tankera, nie je charakterizovaný — bez iného zvláštného prvku — ani vôľou, ani úmyslom zbaviť sa ho. Musí však byť skúmané, či sa držiteľ zbavil ťažkého vykurovacieho oleja, ktorý unikol.

47 — Pozri návrhy prednesené 29. januára 2004 vo veci Van de Walle a i. (rozsudok už citovaný v poznámke pod čiarou 27), bod 24.

48 — Rozsudok Van de Walle a i., už citovaný v poznámke pod čiarou 27, bod 43.

49 — Pozri vyššie bod 39 a nasl.

69. V rozsudku Van de Walle a i., Súdny dvor stanovil paralelu s judikatúrou venovanou výrobným odpadom. V uvedenej veci išlo o ropné látky, ktoré unikli zo zásobníkov čerpacej stanice do okolitej pôdy.

70. Súdny dvor uviedol, že výrobok, ktorý nebol sám osebe cieľom výroby pre následné použitie a ktorý držiteľ nemôže bez predchádzajúceho spracovania znovu použiť za hospodársky výhodných podmienok, musí byť považovaný za záťaž, ktorej sa držiteľ zbavuje.⁵⁰

71. Podľa Súdneho dvora je jasné, že ropné látky, ktoré náhodne unikli a ktoré spôsobili znečistenie pôdy a podzemných vôd, (už) nepredstavujú výrobok, ktorý by bol znovu použiteľný bez spracovania. Ich uvedenie na trh je totiž veľmi neisté a aj za predpokladu, že takéto uvedenie na trh by ešte bolo mysliteľné, predpokladá predchádzajúce činnosti, ktoré nie sú hospodársky výhodné pre ich držiteľa. Tieto ropné látky teda predstavujú látky, ktoré tento držiteľ nemá v úmysle vyrábať a ktorých sa zbavuje, hoci aj neúmyselne, pri príležitosti distribučných činností, ktoré sa ich týkajú.⁵¹

72. Ako uvádzajú Francúzska republika, Talianska republika, Spojené kráľovstvo a Komisia, to isté sa uplatňuje na ťažký vykurovací olej, ktorý unikol pri stroskotaní tankera a je zmiešaný s vodou a usadeninami. Jeho použiteľnosť je prinajmenšom sporná, ak nie úplne vylúčená. Držiteľ ťažkého vykurovacieho oleja sa ho teda zbavil, hoci neúmyselne, počas dopravy.

73. V rozsudku Van de Walle a i. Súdny dvor nakoniec určil, že rovnakú kvalifikáciu „odpadu“ má aj pôda znečistená náhodným únikom ropných látok. V takom prípade ropné látky nie sú oddeliteľné od pôdy, ktorú znečistili, a môžu byť zhodnotené alebo zneškodnené iba vtedy, ak je táto pôda takisto predmetom činností nevyhnutných na sanáciu.⁵²

74. Tieto úvahy sú uplatniteľné aj v prejednávanej veci. S ťažkým vykurovacím olejom je možné zaobchádzať v súlade s právnou úpravou týkajúcou sa odpadov iba vtedy, ak sú voda a usadeniny, s ktorými je zmiešaný, predmetom spracovania potrebného alebo na oddelenie jednotlivých zložiek, alebo na zneškodnenie alebo zhodnotenie celku.

75. Rozsudok Van de Walle a i. bol v právnej literatúre kritizovaný, najčastejšie z dôvodu

50 — Rozsudok Van de Walle a i., už citovaný v poznámke pod čiarou 27, bod 46.

51 — Rozsudok Van de Walle a i., už citovaný v poznámke pod čiarou 27, bod 47, potvrdený rozsudkom Thames Water Utilities, už citovaným v poznámke pod čiarou 19, bod 28.

52 — Rozsudok Van de Walle a i., už citovaný v poznámke pod čiarou 27, bod 52.

jeho praktických dôsledkov.⁵³ Navyše popri argumentoch, ktoré už boli uvedené v rozsudku alebo aspoň v návrhoch, ktoré sú trochu vzdialené predmetu, právna literatúra tiež kritizovala — dôvodne — že nebolo uvedené šieste odôvodnenie rámcovej smernice o odpadoch.⁵⁴ V ňom je uvedené, že „účinné a konzistentné nariadenie o zneškodňovaní a zhodnocovaní odpadov by sa malo vzťahovať na hnutelné veci, ktorých sa držiteľ zbavuje, chce sa zbaviť alebo je povinný sa zbaviť“.

76. Toto odôvodnenie však nevyhnutne nevylučuje nehnuteľnosti z pôsobnosti rámcovej smernice o odpadoch. Je možné iba dedukovať, že smernica sa v zásade netýka nehnuteľností. Odporovalo by však cieľu definovanému v tom istom odôvodnení,

smerujúcemu k stanoveniu účinného a konzistentného nariadenia o odstraňovaní odpadov, vylúčiť uplatňovanie režimu odpadov, ak sa hnutelné veci stali nehnuteľnosťami z dôvodu ich zmiešania s pôdou. Skôr je potrebné predchádzať tomu, aby takýmto spôsobom odpady unikli z pôsobnosti režimu pre odpady.⁵⁵

77. Rada a Parlament aktuálne zvažujú návrh zmeny rámcovej smernice o odpadoch, ktorý stanovuje, že smernica sa neuplatňuje na pôdu (*in situ*) vrátane nevybagrovanej kontaminovanej pôdy a stavieb trvalo spojených s pozemkom.⁵⁶

78. Vzhľadom na tieto prebiehajúce legislatívne práce by Súdny dvor nemal predbiehať zákonodarcu, spochybňujúc v tomto bode svoju judikatúru.

79. Na záver je potrebné poznamenať, že článok 2 ods. 1 písm. b) bod iv) rámcovej smernice o odpadoch nevylučuje odpady

53 — Pozri najmä, Versteyl, Ludger-Anselm: Altlast = Abfall — Vom Ende des „beweglichen“ Abfallbegriffs, *Neue Zeitschrift für Verwaltungsrecht* 2004, s. 1297, Bergkamp, Lucas: A new court-made environmental liability regime for Europe, [2004] 4 *Environmental Liability*, s. 171, Billet, Philippe: Le déchet, qualification incertaine des sols pollués, *Revue juridique de l'environnement*, 2005, s. 309, Petersen, Frank, a Lorenz, Melanie: Das „Van de Walle“-Urteil des EuGH — Sanierung von Altlasten nach Abfallrecht?, *Neue Zeitschrift für Verwaltungsrecht* 2005, s. 257, Riese, Christoph, a Karsten, Nora: Ist unausgeöffneter kontaminierter Boden Abfall?, *Zeitschrift für Umweltrecht* 2005, s. 75, Jochum, Heike: Neues zum europäischen Bodenschutz- und Abfallrecht — Sind die bodenschutzrechtlichen Bestimmungen der Umwelthaftungsrichtlinie und die Abfallrichtlinie nach dem „Spatenprinzip“ zu trennen?, *Neue Zeitschrift für Verwaltungsrecht* 2005, s. 140, Schultz, Nikolaus: Ein Jahr nach „van de Walle“ — viel Lärm um nichts?, *Zeitschrift für europäisches Umwelt- und Planungsrecht* 2005, s. 230, Knopp, Lothar: EuGH erweitert Abfallbegriff für Altlasten — erhebliche Kostenrisiken nicht ausgeschlossen, *Betriebs-Berater*, Zv. 51/52, 2004, Daniel Lawrence, L.: European Court lays waste to contaminated land, *Construction law*, Január/Február 2005, s. 26, Müller, Stephan: Zählen verseuchte Grundstücke neuerdings zum Abfall?, *Frankfurter Allgemeine Zeitung*, 1. december 2004, s. 25.

54 — Pozri Billet, už citovaný v poznámke pod čiarou 53, s. 318 a nasl.; Riese/Karsten, už citovaný v poznámke pod čiarou 53, s. 77; Petersen/Lorenz, už citovaný v poznámke pod čiarou 53, s. 258, a Schultz, už citovaný v poznámke pod čiarou 53, s. 231, ako aj ďalšie komentáre, väčšinou v rovnakom zmysle od Oexle, Anno: *Europäische Zeitschrift für Wirtschaftsrecht* 2004, s. 627 (628), a Hamer, Jens: Bodenschutz und Umwelthaftungsrecht made in Luxembourg, *European Law Reporter*, 2004, s. 477 (482).

55 — Pozri tiež Hamer, už citovaný v poznámke pod čiarou 54, s. 482.

56 — Článok 2 ods. 1 písm. b) spoločnej pozície Rady k prijatiu smernice Európskeho parlamentu a Rady o odpade a zrušení niektorých smerníc, dokument Rady 11406/07 z 20. novembra 2007, schválený oznámením Komisie KOM(2007) 863 v konečnom znení z 9. januára 2008. Podobné, ale podmienené obmedzenie je už uvedené v článku 2 ods. 1 písm. f) návrhu Komisie KOM(2005) 667 z 21. decembra 2005 (Ú. v. EÚ C 70, 2006, s. 6). Pri prvom čítaní 13. februára 2007 Európsky parlament zamietol toto obmedzenie, zjavne v rozpore so stanoviskom príslušného výboru (Ú. v. EÚ C 287 E, s. 136, 141).

z ropných látok z pôsobnosti smernice. Podľa znenia tohto ustanovenia odpadové vody s výnimkou odpadov v kvapalnej forme sú vylúčené z pôsobnosti rámcovej smernice o odpadoch, keďže odpadové vody podliehajú iným predpisom. Odpady z ropných látok nie sú odpadovými vodami, pretože nepochádzajú z používania alebo spotreby vody. V rozsahu, v akom sú (stále) tekuté, ide o tekuté odpady.

80. Na druhú otázku je teda potrebné odpovedať, že ťažký vykurovací olej, ktorý unikol pri stroskotaní tankera a je zmiešaný s vodou a usadeninami, má byť na účely rámcovej smernice o odpadoch považovaný za odpad.

D — O tretej otázke — Zodpovednosť za náklady spojené s ťažkým vykurovacím olejom, ktorý unikol

81. Svojou treťou otázkou chce Cour de Cassation vedieť, či Total, ako výrobcu ťažkého vykurovacieho oleja a/alebo jeho predajcu a nájomcu lode možno považovať za pôvodcu a/alebo držiteľa odpadu v zmysle článku 1 písm. b) a c) rámcovej smernice o odpadoch a na účely uplatnenia článku 15 tej istej smernice, hoci ho v čase stroskotania, ktoré ho zmenilo na odpad, dopravovala tretia osoba.

82. Článok 15 rámcovej smernice o odpadoch definuje, kto má znášať náklady zneškodnenia odpadov. Odkazujúc na toto ustanovenie je zjavné, že tretia otázka sa týka toho, či spoločnosti skupiny Total majú znášať náklady zneškodnenia ťažkého vykurovacieho oleja, ktorý unikol.

1. O vzťahoch medzi rámcovou smernicou o odpadoch a dohovorom o zodpovednosti

83. Total a Belgické kráľovstvo namietajú voči uplatneniu článku 15 rámcovej smernice o odpadoch z dôvodu, že zodpovednosť za náklady spojené so škodami vzniknutými v dôsledku znečistenia mora ropnými látkami je vyčerpávajúco upravená dohovorom o zodpovednosti. Zodpovednosť za škody vzniknuté v dôsledku znečistenia ropnými látkami je „usmernená“ k vlastníkovi lode, zatiaľ čo akékoľvek iné nároky voči iným subjektom, najmä voči nájomcovi lode, ako je Total International Ltd, sú vylúčené. Navyše popri obmedzenej zodpovednosti vlastníka lode, škody vzniknuté v dôsledku znečistenia ropnými látkami sú kryté medzinárodným fondom v zmysle dohovoru FIPOL, až do tam definovaného limitu. Tieto predpisy majú v prejednávanej veci prednosť pred uplatnením článku 15 rámcovej smernice o odpadoch.

84. Oba dohovory boli ratifikované takmer všetkými členskými štátmi, ale

nie Spoločenstvom. Nie sú teda neoddeliteľnou súčasťou práva Spoločenstva a z toho dôvodu — v rozpore s tvrdeniami, ktoré uviedol Total na pojednávaní — nezaväzujú Spoločenstvo.⁵⁷ Komisia tiež na pojednávaní správne konštatovala, že oba dohovory nezaväzujú Spoločenstvo ako medzinárodné obyčajové právo.⁵⁸ Z toho vyplýva, že Súdny dvor nemôže vykladať tieto dohovory v prejudiciálnom konaní.⁵⁹ Súd však môže skúmať rozsah, v akom, hoci tieto dohovory nie sú pre Spoločenstvo záväzné, môžu vylučovať uplatnenie článku 15 rámcovej smernice o odpadoch.

a Luxembursko, aby pristúpili k zásadným dokumentom.

86. Toto rozhodnutie možno chápať v tom zmysle, že Spoločenstvo umožnilo členským štátom odchyliť sa od práva Spoločenstva v rozsahu, v akom je to potrebné pre pristúpenie k dodatkovému protokolu. Predpisy dohovoru o zodpovednosti sú časťou odchylok prípustných z dôvodu článku 1 ods. 4 rozhodnutia 2004/246.

Rozhodnutie 2004/246

85. Total sa dovoľáva rozhodnutia 2004/246 z 2. marca 2004, ktoré splnomocňuje členské štáty v záujme Európskeho spoločenstva podpísať alebo ratifikovať Protokol z roku 2003 k Medzinárodnému dohovoru z roku 1992 o zriadení Medzinárodného fondu na kompenzáciu škôd vzniknutých v dôsledku znečistenia ropnými látkami, alebo k nemu pristúpiť, a ktoré splnomocňuje v záujme Európskeho spoločenstva Rakúsko

87. V rozsahu, v akom sa dohovor o zodpovednosti odchyľuje od rámcovej smernice o odpadoch, rozhodnutie 2004/246 zrejme malo byť prijaté na základe právomoci podľa článku 175 ES vo veciach životného prostredia. Predsa však, pokiaľ rozhodnutie nie je zrušené alebo určené za neplatné, všetko nasvedčuje tomu, že prinajmenšom zainteresovaní môžu predpokladať uplatniteľnosť dohovoru, ku ktorému pristúpil dotknutý členský štát, čo bolo schválené Spoločenstvom.

88. Rozhodnutie 2004/246 však bolo prijaté iba niekoľko rokov po stroskotaní tankera Erika. Na druhej strane povinnosť znášať náklady zneškodnenia odpadov z ropných látok v zásade vzniká v momente vzniku nehody. Rozhodnutie 2004/246 nijako neuvádza, že za určitých okolností je určené na zrušenie tejto povinnosti s retroaktívnym účinkom. Keďže zodpovednosť za náklady nie je sankciou, nie je dôvod prijať záver, že zása-

57 — Pozri návrhy prednesené 20. novembra 2007 vo veci Intertanko, C-308/06, zatiaľ neuverejnené v Zbierke, bod 37 a nasl. a citovaná judikatúra, o Medzinárodnom dohovore o zabránení znečisťovania z lodí („Marpol 73/78“).

58 — K zaväzovaciemu účinku medzinárodného obyčajového práva pozri rozsudky z 24. novembra 1992, Poulsen a Diva Navigation, C-286/90, Zb. s. I-6019, bod 21, a zo 16. júna 1998, Racke, C-162/96, Zb. s. I-3655, bod 45.

59 — Pozri rozsudky z 2. augusta 1993, Levy, C-158/91, Zb. s. I-4287, bod 21; zo 14. júla 1994, Peralta, C-379/92, Zb. s. I-3453, bod 16 a nasl., a zo 14. januára 1997, Centro-Com, C-124/95, Zb. s. I-81, bod 58.

da miernejšieho trestu⁶⁰ odporuje článku 15 rámcovej smernice o odpadoch.

89. Rozhodujúcimi sú právne predpisy účinné v čase vzniku povinnosti podľa právnej úpravy týkajúcej sa odpadov. V dôsledku toho rozhodnutie 2004/246 je pre prejednávanú vec irelevantné.

91. Nie je vylúčené, aby smernica 2004/35 konkretizovala článok 15 rámcovej smernice o odpadoch a aby výnimka, ktorú uvádza vo vzťahu k dohovoru o zodpovednosti, mohla z tohto dôvodu mať vplyv na článok 15 rámcovej smernice o odpadoch. V prejednávanej veci však Súdny dvor o tomto nerozhoduje. Smernica 2004/35 bola prijatá neskôr a mala byť prebratá do 30. apríla 2007. Smernica sa neuplatňuje na škody spôsobené emisiou, udalosťou alebo haváriou, ku ktorej došlo pred týmto dátumom.

Článok 235 Dohovoru Organizácie Spojených národov o morskom práve

Smernica 2004/35/ES

90. Total a Belgické kráľovstvo odmietajú tiež uplatnenie rámcovej smernice o odpadoch, uvádzajúc argument smernice 2004/35 o environmentálnej zodpovednosti.⁶¹ Článok 4 ods. 2 tejto smernice vylučuje z jej pôsobnosti environmentálne škody a akúkoľvek bezprostrednú hrozbu vzniku takýchto škôd spôsobenú nehodou, pri ktorej zodpovednosť alebo náhrada škody patrí do pôsobnosti dohovoru o zodpovednosti, ak je v príslušnom členskom štáte platný.

92. Na pojednávaní sa Total tiež dovoľával článku 235 ods. 3 Dohovoru o morskom práve. Podľa tohto ustanovenia štáty majú spolupracovať pri dodržiavaní existujúcich noriem medzinárodného práva a pri jeho ďalšom rozvíjaní s cieľom zabezpečiť okamžitú a úmernú kompenzáciu za všetky škody spôsobené znečistením morského prostredia.

60 — Pozri v tejto súvislosti rozsudok z 3. mája 2005 Berlusconi a i., C-387/02, C-391/02 a C-403/02, Zb. s. I-3565, bod 66 a nasl.

61 — Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2004/35/ES z 21. apríla 2004 o environmentálnej zodpovednosti pri prevencii a odstraňovaní environmentálnych škôd (Ú. v. EÚ L 143, s. 56; Mim. vyd. 15/008, s. 357).

93. Dohovor Organizácie Spojených národov o morskom práve predstavuje neoddeliteľnú súčasť právneho poriadku

Spoločenstva a zaväzuje Spoločenstvo.⁶² Ako však správne namietala Francúzska republika, v rozpore s tvrdeniami Total, z článku 235 ods. 3 Dohovoru o morském práve nie je možné vyvodzovať žiadny záväzný účinok vo vzťahu k niektorým medzinárodným dohovorom o zodpovednosti za škody spôsobené znečistením. Stanovuje výlučne nabádanie k spolupráci.

Článok 307 ES

94. Nakoniec článok 307 ods. 1 ES nevedie k tomu, že pred článkom 15 rámcovej smernice o odpadoch majú prednosť ustanovenia dohovoru o zodpovednosti. Dohovor o zodpovednosti bol Francúzskou republikou schválený a ratifikovaný až po založení Spoločenstva, ku ktorému zo strany Francúzska došlo 1. januára 1958. Z toho vyplýva, že článok 307 ES nie je podľa svojho vlastného znenia uplatniteľný.

95. Analogické uplatnenie odseku 1 článku 307 ES nevedie k odlišnému záveru. Je možné predstaviť si, že medzinárodný záväzok členského štátu sa dostane do konfliktu s ustanovením sekundárneho práva, ktoré bolo prijaté neskôr. Francúzska republika, zdá sa, predložila ratifikáciu dohovoru

o zodpovednosti v jeho znení z roku 1969 17. marca 1975⁶³, zatiaľ čo pôvodné znenie rámcovej smernice o odpadoch bolo prijaté až 15. júla 1975.

96. Nie je však potrebné ďalej skúmať, či analogické uplatnenie článku 307 ods. 1 ES bolo v tejto situácii zamýšľané. Dohovor o zodpovednosti v jeho pôvodnom znení nemohol odporovať uplatneniu článku 15 rámcovej smernice o odpadoch. Možný konflikt medzi znením dohovoru o zodpovednosti z roku 1992 uplatniteľným v tom čase a článkom 15 mohol vzniknúť iba z dôvodu, že dohovor o zodpovednosti široko vylučuje nároky proti nájomcovi tankera, hoci ten musí eventuálne znášať náklady zneškodnenia odpadu z ropných látok podľa článku 15. Toto vylúčenie zodpovednosti totiž nebolo uvádzané v dohovore o zodpovednosti z roku 1969. Ide o medzinárodný záväzok Francúzskej republiky, ktorý je neskorší než článok 15 rámcovej smernice o odpadoch.

97. Aktuálne znenie článku 15 rámcovej smernice o odpadoch vyplýva z novely smernice z roku 1991, ale pôvodné znenie rámcovej smernice o odpadoch už obsa-

62 — Rozsudok z 30. mája 2006, Komisia/Irsko, C-459/03, Zb. s. I-4635, bod 82; pozri najmä návrhy prednesené vo veci Intertanko, už citované v poznámke pod čiarou 57, bod 46 a nasl.

63 — Podľa <http://www.comitemaritime.org/ratific/imo/imoidx.html>. Dekrét 75-553 z 26. júna 1975, (JORF z 3. júla 1975, s. 6716) týkajúci sa uverejnenia odkazuje na zákon z roku 1971 o povolení ratifikácie a uvádza, že dohovor sa stal účinným 19. júna 1975.

hovalo článok 11, ktorého obsah je zhodný s obsahom aktuálne účinného článku 15.

98. Je možné tiež posudzovať obmedzenosť zodpovednosti vlastníka lode odlišne, keďže takéto obmedzenie už bolo zakotvené v článku V pôvodného znenia dohovoru o zodpovednosti. V tejto súvislosti môže vzniknúť otázka, či prijatie rámcovej smernice o odpadoch, ktorá bezprostredne predchádzala ratifikácii dohovoru o zodpovednosti nebráni analogickému uplatneniu článku 307 ods. 1 ES. To však nie je potrebné skúmať bližšie, keďže toto konanie sa netýka zodpovednosti vlastníka lode, ale zodpovednosti vlastníka nákladu.

O konzistentnom výklade

99. Z toho vyplýva, že z hľadísk uvedených vyššie, dohovor o zodpovednosti a dohovor FIPOL nevyklúčujú uplatnenie článku 15 rámcovej smernice o odpadoch. Uvedené tvrdenia však ukazujú široký politický konsenzus v myšlienke, aby zodpovednosť za škody vzniknuté v dôsledku znečistenia ropnými látkami bola upravená dohovorom o zodpovednosti a dohovorom FIPOL.

100. Tento konsenzus je potvrdzovaný na jednej strane ratifikáciou oboch dohovorov prakticky všetkými členskými štátmi a na druhej strane viacerými nezáväznými dokumentmi Spoločenstva, ktoré uvádza Total, ktoré tiež uvádzajú, že znečistenie ropnými látkami patrí pod dohovory. Je citovaný Prvý environmentálny akčný program⁶⁴, návrh Komisie na nariadenie Rady o občianskoprávnej zodpovednosti za škody spôsobené odpadom⁶⁵, oznámenie Komisie Európskemu parlamentu a Rade o námornej bezpečnosti ropnej dopravy⁶⁶, ako aj odpovede Komisie na dve parlamentné otázky.⁶⁷

101. Navyše akákoľvek odchýlka práva Spoločenstva od týchto dohovorov by vystavovala Francúzsku republiku a pravdepodobne ostatné členské štáty konfliktu medzi ich záväzkami voči Spoločenstvu a medzinárodnými záväzkami. Zásada lojálnej spolupráce, ktorá je základom vzťahov medzi Spoločenstvom a členskými štátmi, prikazuje, aby takémuto konfliktu, pokiaľ je to možné, bolo predídene.

102. Nakoniec povinnosť spolupráce, ktorá je uložená Spoločenstvu podľa článku 235

64 — Ú. v. ES C 112, 1973, s. 1.

65 — Ú. v. ES C 251, 1989, s. 3.

66 — KOM(2000) 142 v konečnom znení, s. 6.

67 — Odpoveď, ktorú v mene Komisie podala pani Wallström na otázku E-0842/00, ktorú položil poslanec Chris Davies Komisii ku „Katastrofe Erika a zodpovednosti voči životnému prostrediu“ (Ú. v. ES C 53 E, 2001, s. 30), a na otázku E-1752/03, ktorú položila poslankyňa Eija-Riitta Korhola o „analýze dôsledkov a poistení občianskoprávnej zodpovednosti v súvislosti s náhradou škôd spôsobených stroskotaniami tankerov“ (Ú. v. ES C 51 E, 2004, s. 137).

ods. 3 Dohovoru Organizácie Spojených národov o morskom práve predpokladá prinajmenšom to, že Spoločenstvo berie do úvahy snahu členských štátov. To zodpovedá tiež cieľu politiky Spoločenstva v oblasti životného prostredia, uvedenému v článku 174 ods. 1 štvrtej zarážke Zmluvy ES, ktorá smeruje k podpore opatrení na medzinárodnej úrovni pri riešení problémov životného prostredia.

103. Článok 15 rámcovej smernice o odpadoch sa teda musí vykladať tak, aby sa predchádzalo akémukoľvek konfliktu s dohovorom o zodpovednosti a dohovorom FIPOL.⁶⁸

2. Výklad článku 15 rámcovej smernice o odpadoch

104. Teraz je potrebné skúmať, či dve spoločnosti skupiny Total, ako výrobca ťažkého vykurovacieho oleja a/alebo predajca a nájomca lode, musia znášať náklady zneškodnenia ťažkého vykurovacieho oleja, ktorý unikol, podľa článku 15 rámcovej smernice o odpadoch.

O osobách uvedených v článku 15 rámcovej smernice o odpadoch

105. Článok 15 rámcovej smernice o odpadoch upravuje znášanie nákladov. Podľa znenia prvej zarážky, v súlade so zásadou „znečisťovateľ platí“ náklady za zneškodňovanie znáša držiteľ, pre ktorého nakladanie s odpadmi uskutočňuje zariadenie na zber odpadov, alebo podnik uvedený v článku 9. Druhá zarážka pridáva predchádzajúcich držiteľov alebo výrobcov výrobku, z ktorého odpady pochádzajú.

106. V rozsudku Van de Walle a i. Súdny dvor rozhodol, že podľa zásady „znečisťovateľ platí“, znášanie nákladov spojených so zneškodnením odpadov prislúcha osobám, ktoré sú pôvodcami odpadu, či už ide o držiteľa, alebo predchádzajúceho držiteľa odpadu, alebo či ide o výrobcu výrobku, z ktorého odpad vznikol.⁶⁹

107. Z toho vyplýva, že je možné domnievať sa, že Total France SA znáša náklady ako výrobca ťažkého vykurovacieho oleja, teda výrobku, z ktorého odpad vznikol.

108. Total International Ltd naopak môže byť zodpovedný iba vtedy, ak bol držiteľom alebo predchádzajúcim držiteľom ťažkého vykurovacieho oleja.

⁶⁸ — Pozri tiež návrhy prednesené vo veci Intertanko, už citované v poznámke pod čiarou 57, bod 78.

⁶⁹ — Rozsudok Van de Walle a i., už citovaný v poznámke pod čiarou 27, bod 58.

109. Podľa článku 1 písm. c) rámcovej smernice o odpadoch, pojem držiteľ sa vzťahuje na pôvodcu odpadu alebo fyzickú osobu alebo právnickú osobu, u ktorej sa odpad nachádza. Podľa rozsudku Van de Walle a i., rámcová smernica o odpadoch podáva široké vymedzenie pojmu držiteľ, keďže nešpecifikuje, či povinnosti zneškodnenia, alebo zhodnotenia odpadu patria spravidla pôvodcovi odpadu alebo osobe, ktorá má odpad v držbe, teda vlastníčkovi alebo držiteľovi.⁷⁰

110. Nie je vylúčené, že počas dopravy si Total international Ltd skutočne zachoval nepriamo, prostredníctvom dopravnej spoločnosti a posádky, fyzickú kontrolu nad ťažkým vykurovacím olejom. Túto prípadnú kontrolu však stratil v dôsledku stroskotania v momente, keď sa ťažký vykurovací olej stal odpadom. Total International Ltd teda nikdy nemal fyzickú kontrolu nad odpadom z ropných látok.

111. Možno teda prijať záver, že Total International Ltd znáša náklady, iba ak táto spoločnosť má byť považovaná za pôvodcu odpadu z ropných látok a z toho dôvodu tiež za držiteľa odpadu z ropných látok podľa článku 1 písm. c) rámcovej smernice o odpadoch.

112. Článok 1 písm. b) rámcovej smernice o odpadoch definuje pôvodcu odpadu

ako každého, koho činnosťou odpad vzniká (prvotný pôvodca), alebo toho, kto vykonáva úpravu, zmiešavanie alebo iné úkony s odpadmi, ak je ich výsledkom zmena povahy alebo zloženia týchto odpadov.

113. Total International Ltd by zodpovedal tejto definícii — ako to uvádza Komisia — ak by jeho úloha, akú mal pri vzniku odpadu z ropných látok, bola taká, že táto udalosť by mala byť považovaná za jeho činnosť. Bolo by to prípustné, ak by sa stroskotanie vysvetľovalo nespĺnením si zmluvných povinností alebo akýmkoľvek iným konaním Total International Ltd, ktoré by zakladalo jeho zodpovednosť.⁷¹ Rozsah, v akom je Total International Ltd z uvedeného dôvodu pôvodcom odpadu z ropných látok, však môže posúdiť iba vo veci konajúci príslušný súd.

114. Rozsudok v trestnom konaní zo 16. januára 2008, ktorý už bol uvedený, umožňuje domnievať sa, že Total France SA by mohol byť považovaný za pôvodcu a držiteľa odpadu, ak by na skutkový stav boli uplatnené rovnaké kritériá. Tribunal de grande instance rozhodol, že Total International Ltd nijako nezavinil stroskotanie tankera Erika, ale bola to iná spoločnosť skupiny Total, Total S.A., keďže táto spoločnosť vybrala loď a postupujúc takto, nekonala s potrebnou starostlivosťou.⁷² Príslúcha príslušným vnútroštátnym súdom, aby skúmali, či výrobu

⁷⁰ — Rozsudok Van de Walle a i., už citovaný v poznámke pod čiarou 27, bod 55.

⁷¹ — Rozsudok Van de Walle a i., už citovaný v poznámke pod čiarou 27, bod 60.

⁷² — Rozsudok, ktorý vyhlásil Tribunal de grande instance de Paris 16. januára 2008, už citovaný v poznámke pod čiarou 15, s. 228. Oznámenie 92FUND/EXC.34/6/Add.1 riaditeľa medzinárodného fondu na kompenzáciu škôd vzniknutých v dôsledku znečistenia ropnými látkami z 20. septembra 2006, <http://www.iopcfund-docs.org/ds/pdf/92exc34-6eadd1.pdf>, s. 8, však uvádza, že prebiehajúce vyšetrovanie umožňuje prijať záver, že Total nemohol zistiť nedostatky loďe.

odpadu je tiež možné pripisovať spoločnosti Total France SA.

že mlčí, pokiaľ ide o výber osoby, ktorá má znášať náklady.

115. Je teda možné, že by Total France SA mal znášať náklady na zneškodnenie odpadu z ropných látok, pokiaľ vyrobil ťažký vykurovací olej, ale aj v prípade, ak bol pôvodcom odpadu z ropných látok. Total International Ltd. by mohlo byť uložené znášať náklady, iba ak by táto spoločnosť bola pôvodcom odpadu.

O výbere osoby, ktorá má znášať náklady podľa zásady znečisťovateľ platí, v súlade s článkom 15 rámcovej smernice o odpadoch

116. Vzniká tiež otázka, či Total France SA a prípadne Total International Ltd musia znášať náklady zneškodnenia odpadu z ropných látok z jediného dôvodu, že patria do kategórie osôb uvádzaných v článku 15 rámcovej smernice o odpadoch.

117. Komisia sa v skutočnosti zjavne domnieva, že všetky osoby uvedené v článku 15 rámcovej smernice o odpadoch môžu byť povinné znášať náklady zneškodnenia odpadu. Na druhej strane na pojednávaní Spojené kráľovstvo uviedlo, že článok 15 rámcovej smernice o odpadoch nestanovuje žiadny režim zodpovednosti najmä preto,

118. Súdny dvor však článok 15 rámcovej smernice o odpadoch pochopil inak. Rozsudok Van de Walle a i. sa týkal paliva, ktoré uniklo na čerpacej stanici a znečistilo okolitú pôdu. Zodpovedným je v zásade prevádzkovateľ čerpacej stanice, ktorý nadobudol palivá pre potreby svojho prevádzkovania a ktorý z uvedeného dôvodu bol ich držiteľom a skladoval ich pre potreby svojej činnosti v momente, keď sa toto palivo stalo odpadom v zmysle článku 1 písm. b) rámcovej smernice o odpadoch.⁷³ Iba výnimočne, ak by zlý stav skladovacích zariadení čerpacej stanice a únik ropných látok bol dôsledkom nedodržania zmluvných povinností petrochemického podniku zásobujúceho túto čerpaciu stanicu alebo rôznych konaní, ktoré sú spôsobilé založiť zodpovednosť tohto podniku, mohol by byť zodpovedným tento petrochemický podnik. V takomto prípade by odpad vznikol činnosťou tohto petrochemického podniku v zmysle článku 1 písm. b) predmetnej smernice, a preto by tento podnik mohol byť považovaný za držiteľa odpadu.⁷⁴

119. Podľa názoru Súdneho dvora musí tieto náklady teda znášať ten, kto je pôvodcom odpadu.⁷⁵ Článok 15 však určuje iba skupinu osôb, ktoré by mohli znášať náklady,

73 — Rozsudok Van de Walle a i., už citovaný v poznámke pod čiarou 27, bod 59.

74 — Rozsudok Van de Walle a i., už citovaný v poznámke pod čiarou 27, bod 60.

75 — Rozsudok Van de Walle a i., už citovaný v poznámke pod čiarou 27, bod 58.

spomedzi ktorých je potrebné vybrať si podľa zásady znečisťovateľ platí osobu, ktorá má byť zaviazaná na úhradu nákladov.

120. Tento výklad zásady znečisťovateľ platí, ako zásady upravujúcej rozdelenie nákladov, je v súlade s ostatnými jazykovými verziami, ktoré — na rozdiel od nemeckej verzie — nepoužívajú pojem kauzality, ale uvádzajú, že znečisťovateľ platí („polluter pays“, „pollueur-payeur“). Súdny dvor v súlade s tým vykladal zásadu znečisťovateľ platí ako vyjadrenie zásady proporcionality, ktorá ukladá členským štátom — a zákonodarcovi Spoločenstva — neukladať nikomu náklady, ktoré nie sú potrebné vzhľadom na okolnosti.⁷⁶ V predmetnej veci išlo o to, či príspevok poľnohospodárskeho odvetvia k zníženiu znečistenia dusičnanmi môže ísť nad rámec podielu, ktorý má na celkových emisiách dusičnanov. Pri prebratí na režim odpadov je potrebné prijať záver, že nikto nesmie znášať náklady zneškodnenia odpadov, ktoré pochádzajú od tretích osôb.

121. Ak sa výrobok stane odpadom, posledný držiteľ je v zásade pôvodcom odpadu, pretože sa zbavuje výrobku. Ako uvádza Total, zdá sa, teda v rozpore so zásadou znečisťovateľ platí, že výrobca výrobku zodpovedá za náklady, čo sa možno domnievať aj na základe článku 15 rámcovej smernice o odpadoch.

122. Určitý počet predpisov o nakladaní s odpadmi však ukladá náklady na ich zneškodnenie v zásade výrobcovi výrobku, ktorý sa stal odpadom. V tejto súvislosti Komisia odkazuje na smernicu Európskeho parlamentu a Rady 2006/66/ES zo 6. septembra 2006 o batériách a akumulátoroch a použitých batériách a akumulátoroch, ktorou sa zrušuje smernica 91/157/EHS⁷⁷, ktorej článok 8 uvádza, že výrobcovia batérií a akumulátorov zabezpečia financovanie nákladov ich zneškodnenia.⁷⁸ Článok 15 smernice Európskeho Parlamentu a Rady 94/62/ES z 20. decembra 1994 o obaloch a odpadoch z obalov⁷⁹ tiež umožňuje členským štátom nariadiť, aby náklady nakladania s týmito odpadmi znášali výrobcovia obalov.⁸⁰

123. Tieto predpisy sa vysvetľujú skutočnosťou, že článok 15 rámcovej smernice o odpadoch a najmä zásada znečisťovateľ platí tam uvedená nedefinuje jasný a konečný režim zodpovednosti za náklady. Zásada znečisťovateľ platí naopak môže a má byť upresnená ďalej. To je prioritná úloha pre zákonodarcu.

⁷⁷ — Ú. v. EÚ L 266, s. 1.

⁷⁸ — Analogické predpisy je možné nájsť v článku 5 ods. 4 smernice Európskeho parlamentu a Rady č. 2000/53/ES z 18. septembra 2000 o vozidlách po dobe životnosti (Ú. v. ES L 269, s. 34; Mim. vyd. 15/005, s. 224) a článku 8 smernice 2002/96/ES Európskeho parlamentu a Rady z 27. januára 2003 o odpade z elektrických a elektronických zariadení (OEEZ) (Ú. v. ES L 37, s. 24; Mim. vyd. 15/007, s. 359).

⁷⁹ — Ú. v. ES L 365, s. 10; Mim. vyd. 13/013, s. 349.

⁸⁰ — Uznesenie Súdneho dvora zo 16. februára 2006, Plato Plastik Robert Frank, C-26/05, Zb. s. I-24, bod 34.

⁷⁶ — Rozsudok z 29. apríla 1999, Standley a i., C-293/97, Zb. s. I-2603, bod 52.

124. Súdny musí uplatňovať a ak je to potrebné vykladať toto upresnenie a prípadne overiť, či rešpektuje hranice zásady znečisťovateľ platí. Táto zásada je kritériom pre akékoľvek prebratie článku 15 rámcovej smernice o odpadoch do vnútroštátneho práva, ale tiež zaväzuje zákonodarcu Spoločenstva, keďže je uvedená v článku 174 ods. 2 Zmluvy, ako základ politiky v oblasti životného prostredia.

125. Ciele a zásady uvedené v článku 174 však musia byť vyvážené. Zavedenie kritérií je tiež zložitá. Z toho vyplýva, že Súdne preskúmanie sa musí nevyhnutne obmedziť na overenie, či právna úprava bola, alebo nebola prijatá v zjavnom rozpore s podmienkami uplatnenia článku 174 ES.⁸¹

126. Za týchto okolností v zásade nie je možné kritizovať rozhodnutie zákonodarcu Spoločenstva alebo vnútroštátneho zákonodarcu, zaťažiť výrobcu výrobku, ktorý vytvára odpad, nákladmi na jeho zneškodnenie. V prípade väčšiny výrobkov výrobca musí predpokladať, že sa stanú odpadom po určitej dobe, keď sú používané v súlade s ich určením. Výrobou hospodárskych statkov preto výrobca produkuje odpad, a preto tiež zodpovedá v súlade so zásadou znečisťovateľ platí.

127. Skutočnosť, že výrobca zodpovedá za náklady, má určité výhody. Ak výrobca musí zaplatiť za zneškodnenie, vedie ho to k navrhovaniu výrobku takým spôsobom, aby výrobok bolo možné zneškodniť najmenej nákladným spôsobom. To realizuje cieľ zakotvený v článku 174 ods. 1 tretej zarážke ES, smerujúci k rozváženému a racionálnemu využívaniu prírodných zdrojov, ako aj zásadu uvedenú v článku 174 ods. 2 ES, podľa ktorej majú byť škody na životnom prostredí napravené prioritne pri zdroji. Výrobca má tiež možnosť zahrnúť náklady zneškodnenia do ceny a preniesť ich na posledného držiteľa, ako skutočného pôvodcu odpadu. Nakoniec tento režim nákladov oberá posledného držiteľa o pohnútku zbaviť sa výrobku nezákonne s úmyslom ušetrenia nákladov zneškodnenia.

128. Osobitné predpisy o zodpovednosti výrobcu však ukazujú, že je potrebné výslovné ustanovenie, aby náklady zneškodnenia zaťažovali výrobcu. Výhody, ktoré boli uvedené sú relevantné iba vtedy, ak výrobca a držiteľ poznajú režim znášania nákladov.

129. Navyše úvahy uvedené k znášaniu nákladov spojených s používaním výrobkov v súlade s ich určením nemôžu byť bezvýhradne prebraté na odpad, ktorý vzniká pri neobvyklých udalostiach. Prejednávaný prípad to ilustruje: pri použití v súlade s určením, teda ak je ťažký vykurovací olej spálený, by plyné odpady, ktoré nepatria do pôsobnosti režimu odpadov podľa článku 2 ods. 1 písm. a) rámcovej smernice o odpadoch boli vypustené do atmosféry, ako aj, možno

81 — Rozsudky zo 14. júla 1998, *Safety Hi-Tech*, C-284/95, Zb. s. I-4301, bod 37, a z 15. decembra 2005, *Grécko/Komisia*, C-86/03, Zb. s. I-10979, bod 88, oba vo vzťahu k legislatíve Spoločenstva.

v menšej miere, pevné odpady. Ich zneškodnenie by mohlo byť vykonané s pomerne nízkymi nákladmi, pretože sú zachytávané v elektrárni už vybavenej na tento účel. Únik ťažkého vykurovacieho oleja a jeho zmiešanie s vodou a usadeninami vytvára zjavne väčšie množstvo odpadu, ktorý môže byť zozbieraný a zneškodnený s oveľa väčšími ťažkosťami.

130. Nebezpečenstvo vytvorenia takéhoto odpadu preto nemôže byť jednoducho automaticky prenesené na výrobcu podľa zásady znečisťovateľ platí, ale výlučne v prípade, ak výrobca môže vplývať na vznik odpadu, ktorý nie je bežný.

131. Tak sa vysvetľuje rozsudok Van de Walle a i.: nebezpečenstvo vytvorenia odpadu ako dôsledku nehody znáša osoba, ktorá môže zabrániť nehode. Iné osoby sú zodpovedné iba výnimočne, ak je možné vytýkať im, že v kauzálnej súvislosti prispeli k vzniku odpadu.

Uplatnenie na prejednávanú vec

132. Ak by sa povinnosť spoločností Total znášať náklady mala posudzovať iba na základe článku 15 rámcovej smernice o odpadoch, z vyššie uvedených úvah by vyplývalo,

že náklady zneškodnenia odpadu z ropných látok, pochádzajúcich zo stroskotania lode, by im mohli byť uložené, ako výrobcovi ťažkého vykurovacieho oleja a/alebo predajcovi a nájomcovi lode, pokiaľ by im bolo možné pripisovať, že osobne prispeli k úniku ťažkého vykurovacieho oleja.

133. Ustanovenie smernice, akým je článok 15 rámcovej smernice o odpadoch, však nemôže samo osebe ukladať povinnosti jednotlivcovi, z čoho vyplýva, že smernice ako takej sa nie je možné voči jednotlivcovi dovolávať.⁸² Zásady článku 15 teda môžu byť voči spoločnostiam Total uplatňované, iba ak nachádzajú svoj základ vo francúzskom práve.

134. Francúzske právo by mohlo brániť zodpovednosti spoločností Total. Článok III ods. 4 písm. c) dohovoru o zodpovednosti, ktorý je vo Francúzsku účinný, v zásade vylučuje akýkoľvek nárok na náhradu škody voči prenajímateľovi lode. Výnimky platia len vtedy, ak škoda vyplýva z konania alebo opomenutia prenajímateľa lode, spáchaného s úmyslom spôsobiť túto škodu, alebo z nedbanlivosti a s vedomím, že takáto škoda by pravdepodobne mohla vzniknúť. Či je takáto výnimka zodpovednosti uplatniteľná na spoločnosti Total prislúcha rozhodnúť príslušným súdom.⁸³

⁸² — Rozsudky z 26. februára 1986, Marshall, 152/84, Zb. s. 723, bod 48; z 5. októbra 2004 Pfeiffer a i., C-397/01 až C-403/01, Zb. s. I-8835, bod 108, a zo 7. júna 2007, Carp, C-80/06, Zb. s. I-4473, bod 20.

⁸³ — Rozsudok Tribunal de grande instance de Paris zo 16. januára 2008, už citovaný v poznámke pod čiarou 15, s. 235, to vylúčil vo vzťahu k Total S.A.

135. Výnimka zo zodpovednosti sa však nezdá byť nezlučiteľná s článkom 15 rámcovej smernice o odpadoch ani v prípade, ak dotknuté osoby v kauzálnej súvislosti prispeli k vzniku odpadu, ale je prípustná ako plné uplatnenie právomoci voľnej úvahy, ktorú zásada znečisťovateľ platí priznáva členským štátom pri prebratí predmetnej smernice.

136. Dohovor o zodpovednosti a dohovor FIPOL upresňujú rozdelenie znášania nákladov súvisiacich s nehodami tankerov na mori. Usmernením zodpovednosti za náklady zneškodnenia odpadu na vlastníka lode, dohovor o zodpovednosti dokonale zapadá do zásady znečisťovateľ platí. V prípade nehody je pravidlom, že vlastník lode zodpovedá za to, že náklad jeho lode sa stal odpadom, pretože zodpovedá za riadenie lode a stav lode, ktorú prevádzkuje alebo necháva prevádzkovať. Pre určité prípady, keď sú za škodu zodpovedné tretie osoby, článok III ods. 2 a 3 predvída vylúčenie zodpovednosti vlastníka lode. Tento režim zodpovednosti zodpovedá zodpovednosti, ktorú Súdny dvor konštatoval vo vzťahu k prevádzkovateľovi čerpacej stanice za pohonné hmoty, ktoré unikli z uskladňovacích zariadení do okolitej pôdy.⁸⁴

137. Je v súlade so zásadou znečisťovateľ platí, že článok III ods. 4 dohovoru o zodpovednosti bráni akýmkoľvek nárokom voči tretím osobám, najmä podľa písmena c) voči nájomcovi lode. Na jednej strane tieto osoby je možné priamo žalovať, v prípade prísnejšej

zodpovednosti, a to ak škoda spôsobená znečistením vyplýva z ich osobného konania alebo opomenutia, spáchaného s úmyslom spôsobiť túto škodu, alebo z nedbanlivosti a s vedomím, že takáto škoda by pravdepodobne mohla vzniknúť. Na druhej strane vlastník voči nim môže mať podľa článku III ods. 5 dohovoru o zodpovednosti regresný nárok. Tým je zabezpečená možnosť uložiť týmto osobám znášať náklady podľa zásady znečisťovateľ platí, za ich podiel zavinenia. Taký nárok by bolo potrebné preskúmať najmä vtedy, ak sú spoločnosti Total čiastočne alebo úplne zodpovedné za stroskotanie lode, ako to určil Tribunal de grande instance⁸⁵ a ako to pripúšťajú Komisia a Francúzska republika.

138. Zodpovednosť vlastníka lode je však obmedzená podľa článku V dohovoru o zodpovednosti, ak nie je preukázané, že škoda spôsobená znečistením vyplýva z jeho osobného konania alebo opomenutia, spáchaného s úmyslom spôsobiť túto škodu, alebo z nedbanlivosti a s vedomím, že takáto škoda by pravdepodobne mohla vzniknúť. Pokiaľ je toto obmedzenie zodpovednosti uplatnené, budú jednotlivé nároky podľa článku V ods. 4 vlastníkom lode uspokojené iba *pro rata*, teda čiastočne. Na prvý pohľad sa zdá, že je to v rozpore so zásadou znečisťovateľ platí.

84 — Rozsudok Van de Walle a i., už citovaný v poznámke pod čiarou 27, bod 59.

85 — Rozsudok zo 16. januára 2008, už citovaný v poznámke pod čiarou 15, s. 228.

139. Obmedzená zodpovednosť vlastníka lode bude však podľa dohovoru FIPOL doplnená prostredníctvom zodpovednosti fondu pre náhradu škôd spôsobených znečistením ropnými látkami. Podľa článku 10 dohovoru FIPOL, fond je financovaný tými, ktorým bude námornou dopravou dopravované veľké množstvo ropy alebo ťažkého vykurovacieho oleja. Práve dopyt uvedených subjektov je dôvodom dopravy tankermi, ktorá vytvára nebezpečenstvo nehôd spôsobujúcich znečistenie mora ropnými látkami. Zásada znečisťovateľ platí umožňuje tiež uložiť im náklady odstránenia odpadu z ropných látok, ktorý vznikol pri nehode. Podľa znenia článku 4 ods. 2 je zodpovednosť fondu vylúčená v prípade vojnových škôd a môže byť podľa znenia odseku 3 obmedzená, ak poškodený prispel ku škode úmyselným, nedbanlivostným konaním alebo opomenutím. Navyše článok 9 dohovoru FIPOL tiež umožňuje fondu regres voči zodpovedným tretím osobám do výšky nákladov, ktoré vynaložil. V prejednávanej veci fond podal z opatrnosti žaloby na zabezpečenie dôkazu voči rôznym osobám vrátane spoločností Total, ktoré sú účastníkmi tohto konania.⁸⁶

140. Zodpovednosť fondu je tiež obmedzená. Toto obmedzenie zodpovednosti môže viesť k tomu, že ani vlastník lode, ani fond neponesú časť nákladov zneškodnenia odpadu vzniknutého v dôsledku znečistenia mora ropnými látkami. Zostatok týchto nákladov teda zafažuje alebo členský štát, teda súhrn

daňových poplatníkov, alebo určité osoby, ktoré rovnako môžu byť povinné znášať náklady podľa vnútroštátneho práva.

141. Bolo by v rozpore so zásadou znečisťovateľ platí, ak by náklady zneškodnenia odpadu boli uložené jednotlivcom, ktorí ich nespôsobili.⁸⁷ Dotknuté osoby by mohli voči takejto požiadavke štátnych orgánov uplatňovať článok 15 rámcovej smernice o odpadoch.

142. Naopak, zásade znečisťovateľ platí v zmysle článku 15 rámcovej smernice o odpadoch zodpovedá znášanie nákladov zneškodnenia verejnosťou. Verejnosť bude aspoň počítať s nebezpečenstvom, keďže štáty umožňujú dopravu ropy po mori, ktorá so sebou prináša nebezpečenstvo. Zároveň prostredníctvom predpisov definovaných v dohovore označovanom ako Marpol 73/78⁸⁸ štáty zaručujú minimálnu úroveň námornej bezpečnosti. Verejnosť má z tejto dopravy prospech, keďže táto doprava zabezpečuje zásobovanie požadovaným zdrojom energie. Bez dopytu po ropných produktoch by neexistovala ich doprava. Je teda odôvodnené priznať verejnosti v kauzálnej súvislosti spoluzavinenie na ropných nehodách a podiel na nebezpečenstve.

86 — Oznámenie 92FUND/EXC.33/5 riaditeľa medzinárodného fondu na kompenzáciu škôd vzniknutých v dôsledku znečistenia ropnými látkami zo 4. mája 2006, http://www.iopc-fund-docs.org/ds/pdf/92exc33-5_e.pdf, s. 5 a nasl.

87 — Pozri bod 120 vyššie.

88 — Medzinárodný dohovor o zabránení znečisťovania z lodí z roku 1973, zmenený a doplnený protokolom z roku 1978 (Zbierka zmlúv Spojených národov/LIN Treaty Series, Zv. 1341, č. 22484).

143. Dohovor o zodpovednosti a dohovor FIPOL ukazujú, že zmluvné štáty vrátane všetkých členských štátov považujú obmedzenie zodpovednosti za správne a počítajú s nebezpečenstvom, že budú musieť znášať nekryté náklady. Pokiaľ škody spôsobené ropnými látkami prekročia maximálny strop, obmedzujúci zodpovednosť vlastníka lode alebo zodpovednosť fondu, môžu byť iba ťažko napravené prostriedkami súkromných subjektov. Riešenia širším poistením sa tiež zdajú byť nepravdepodobné.

146. Z toho vyplýva, že je v súlade s článkom 15 rámcovej smernice o odpadoch na jednej strane usmerňovať povinnosť odškodnenia poškodených, ktorým bola spôsobená škoda znečistením ropnými látkami v dôsledku nehody na mori, na vlastníka lode a fond podľa dohovoru o zodpovednosti a dohovoru FIPOL a na druhej strane obmedziť túto povinnosť. Tento záver je v súlade s povinnosťou výkladu práva Spoločenstva predchádzajúc čo najviac rozporom s dohovorom o zodpovednosti.⁹⁰

144. K tomu ešte pristupuje skutočnosť, že zodpovednosť vlastníka lode a doplnkové plnenie fondu sa nespájajú so zavinením. Existuje teda pomerne vysoká pravdepodobnosť, že škody spôsobené ropným znečistením budú v celom rozsahu, alebo aspoň sčasti pokryté.

145. To platí o to viac od nadobudnutia účinnosti protokolu k dohovoru FIPOL⁸⁹ v roku 2005, ktorý vytvoril doplnkový fond, ktorý je tiež financovaný dovozmi ropy a ktorý značne zvyšuje krytie zodpovednosti.

147. Na tretiu otázku je teda potrebné odpovedať, že výrobcovi ťažkého vykurovacieho oleja a/alebo predajcovi a nájomcovi lode je možné uložiť náklady zneškodnenia odpadu z ropných látok po stroskotaní lode v súlade s článkom 15 rámcovej smernice o odpadoch, pokiaľ im je možné pripisovať, že osobne v kauzálnej súvislosti prispeli k úniku ťažkého vykurovacieho oleja. Rovnako je však v súlade s týmto ustanovením obmedziť zodpovednosť výrobcu ťažkého vykurovacieho oleja a/alebo predajcu alebo nájomcu lode podľa dohovoru o zodpovednosti a dohovoru FIPOL.

89 — Uverejnené v Ú. v. EÚ L 78, 2004, s. 24. Podľa stránky fondu, <http://www.iopcfund.org/92members.htm#suppfund>, popri štyroch ďalších štátoch Belgicko, Dánsko, Nemecko, Grécko, Španielsko, Francúzsko, Írsko, Taliansko, Lotyšsko, Litva, Holandsko, Portugalsko, Slovinsko, Fínsko, Švédsko a Spojené kráľovstvo ratifikovali protokol a 30. marca 2008 sa k nim pripojí Maďarsko.

90 — Pozri bod 99 a nasl. vyššie.

V — Návrh

148. Preto navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal na otázky uvedené v návrhu na začatie prejudiciálneho konania takto:

1. Ťažký vykurovací olej, ktorý je produktom rafinácie a zodpovedá špecifikáciám užívateľa, ktorý výrobca určil na predaj ako palivo a ktorý je uvedený v smernici Rady 68/414/EHS z 20. decembra 1968, ktorou sa členským štátom EHS ukladá povinnosť udržiavať minimálne zásoby ropy a/alebo ropných výrobkov, nemôže byť ako taký kvalifikovaný ako odpad v zmysle článku 1 smernice Rady 75/442/EHS z 15. júla 1975 o odpadoch.
2. Ťažký vykurovací olej má byť považovaný za odpad v zmysle smernice 75/442, ak unikol zo stroskotaného tankera a zmiešal sa s vodou a usadeninami.
3. Výrobcovi ťažkého vykurovacieho oleja a/alebo predajcovi a nájomcovi lode je možné uložiť náklady zneškodnenia odpadu z ropných látok po stroskovaní lode v súlade s článkom 15 smernice 75/442, pokiaľ im je možné pripisovať, že osobne v kauzálnej súvislosti prispeli k úniku ťažkého vykurovacieho oleja. Rovnako je však v súlade s týmto ustanovením obmedziť zodpovednosť výrobcu ťažkého vykurovacieho oleja a/alebo predajcu alebo nájomcu lode podľa Medzinárodného dohovoru z 29. novembra 1969 o občianskoprávnej zodpovednosti za škody vzniknuté v dôsledku znečistenia ropnými látkami v znení protokolu z roku 1992 a Medzinárodného dohovoru o zriadení Medzinárodného fondu na kompenzáciu škôd vzniknutých v dôsledku znečistenia ropnými látkami v znení protokolu z roku 1992.